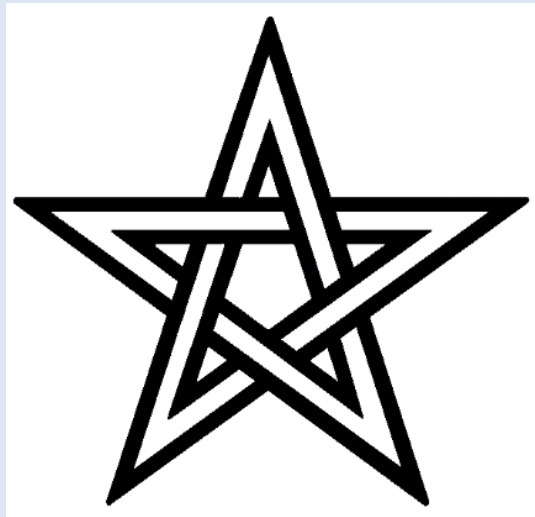

Mystiikka ja gnostilaisuus

Pentti Tuominen

Mystiikka ja gnostilaisuus

- **Mystiikka ja mysteerit**
 - **Symbolit**
 - **Kabbala**
 - **Hermetismi**
 - **Sofia**
 - **Demiurgi**
 - **Gnostilaiset riitit**

Terminologiaa

Mytologia

- Uskomukset
- Myytit ja tarut
- Legendat ja tarinat

Mysteerit & Kultit

- Salaisuudet
- Salatut menot

Riitit & Rituaalit

- Seremonialliset yhteisöt
- Menojen ulkoinen järjestys

Mikä on mystiikka ja mysteeri?

Mystiikka (kr. *mystikos* = vaiettu, salattu) kuuluu syvälliseen hengellisyyteen.

Mystiikan avulla pyritään saavuttamaan perimmäinen henkinen totuus tai välitön yhteys Jumalaan.

Kun esim. vihkimyksessä paljastetaan mystiikan verhoama salaisuus eli **mysteeri**, vihittävä kokee sen riemullisena ja palkitsevana oivalluksen tunteena.

Mysteerit

Mysteeri voi olla **legendan** tai **vertauskuvan** muodossa, kuten esim. Bhagavad Gitassa, joka alkaa kuvauksella Pandavien ja Kauravien taistelusta.

Taistelu ei ole historiallinen tapahtuma, vaan vertauskuva ihmisen sisäisestä taistelusta omia paheitaan vastaan.

Mysteerit

Mysteeri voi olla myös **legendanäytelmän** muodossa, kuten antiikin Kreikassa Eleusiin mysteerien seremonioissa, jossa esitettiin mm. papin ja papittaren mystinen avioliitto.

Siinä pappi edusti Zeus-jumalaa ja papitar Demeter-jumalatarta.

Mysteerit

Gnostilaiseen perinteeseen kuuluu **Sofia-**
mysteeri.

Sofia on naispuolinen valo-olento, joka kuvataan Jumalan feminiiniseksi aspektiksi ja toisaalta ihmissielun vertauskuvaksi.

Mysteerit

Myös **gnosis** on mysteeri.

Se antaa vastauksen vielä suurempaan mysteeriin: Mikä on elämän tarkoitus?

Gnosis = oppia tuntemaan Jumala sisimmässään

Esoteeristen mysteerien historiasta

Pythagoraan filosofikoulu

Pythagoras

(582–496 eKr)

- ◆ perusti n. 530 eKr filosofikoulun, joka toimi esoteerisen veljeskunnan tapaan
- ◆ yli 600 oppilasta, jotka omistautuivat matematiikan tutkimukselle ja henkiselle itsensä kehittämiselle
 - ◆ 3 astetta
 - ◆ vaitiololupaus
 - ◆ salaiset tunnusmerkit

Pythagoraan filosofikoulu

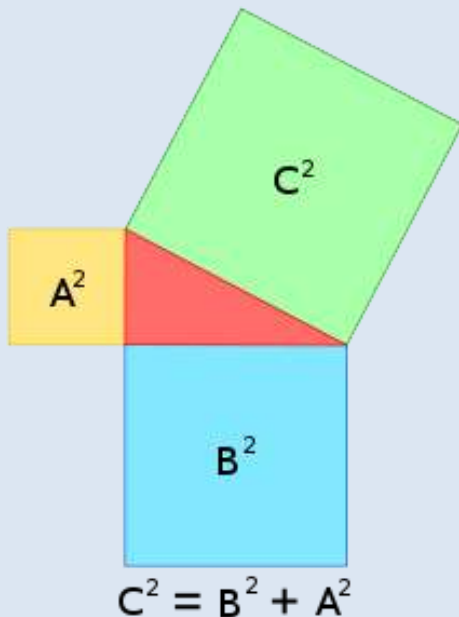
- Pythagoras yhdisti koulussaan filosofian, matematiikan ja uskonnollisen mystiikan.
- Ensimmäisessä asteessa omistauduttiin matematiikan, erityisesti geometrian opiskelulle sekä lukumystiikkaan, jossa keskeisinä symboleina olivat pyhä tetraktys ja pentagrammi.

Pythagoraan filosofikoulun 1°

1. asteessa

omistauduttiin matematiikan opiskelulle

- geometria
- pyhä tetraktys
- musiikin harmonia

Pythagoraan filosofikoulun 2°

2. asteessa

omistauduttiin moraalisiin lakeihin:

- yksilön vapaus
- vastuu ja velvollisuudet
- tasapaino

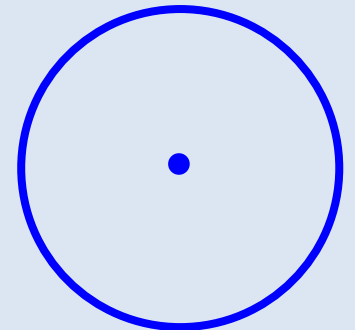
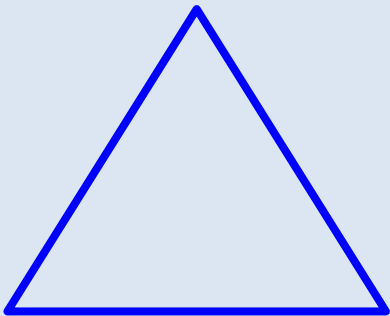

Pythagoraan filosofikoulun 3°

3. asteessa

omistauduttiin esoteerisiin oppeihin,
joihin olivat oikeutettuja vain harvat:

- maailmankaikkeuden Äly
- kosmiset lait
- sielu ja jälleensyntyminen
- symboliikka

Gnostilaiset symbolit

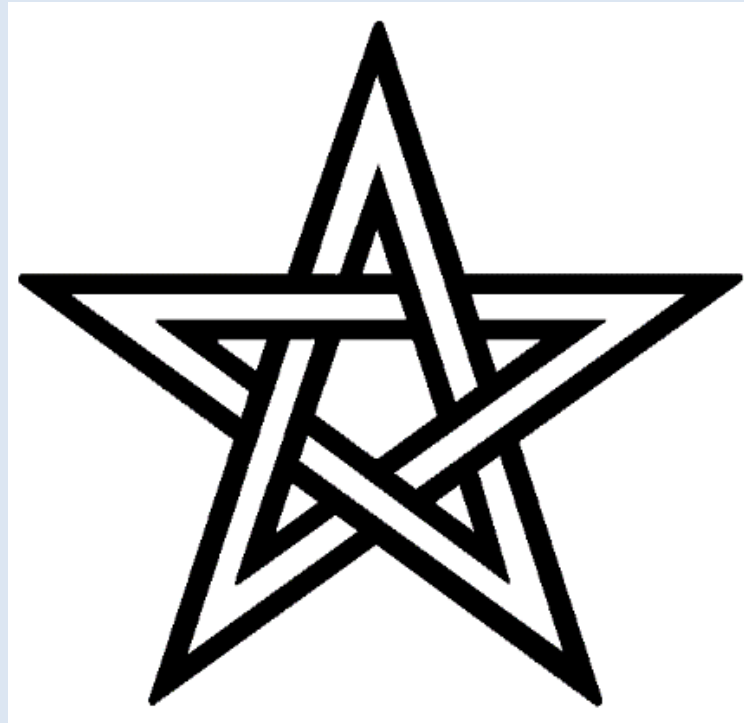
**Valo on gnostilaisuuden keskeisin
henkinen symboli ja mysteeri**

Valo

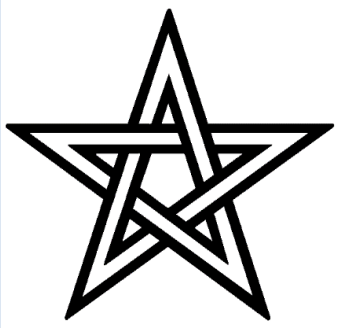
Gnostilaisuuden keskeisin henkinen symboli ja mysteeri

- sitä ei määritellä missään
 - se on kaiken alku
 - se on kaiken päämäärä
- me olemme Valon lapsia

Pentagrammi on gnostilaisuuden keskeisin fyysinen symboli

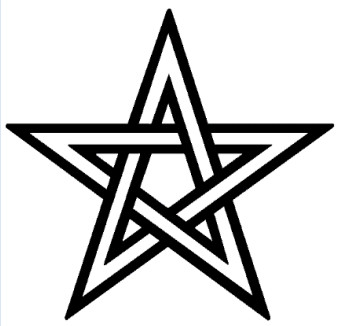

Pentagrammi

Viisisakarainen tähti, viisikanta eli *pentagrammi* on ikivanha symbolikuvio, jota muinaiset sumerit käyttivät jo yli 3000 vuotta ennen ajanlaskumme alkua maailmankaikkeuden vertauskuvana. Sen on myös ajateltu suojelevan kaikelta pahalta.

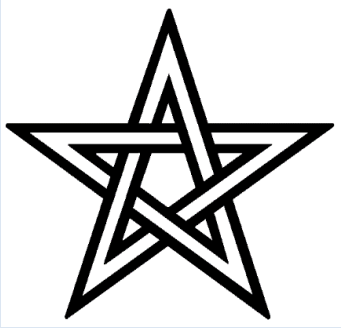
Pentagrammi

Pythagoras antoi pentagrammille tiettyjä mystisiä merkityksiä, jotka tulivat osaksi gnostilaista hengenperintöä ja siirtyivät sittemmin myös hermetismiin ja ruusuristiläisyyteen.

Pentagrammia pidettiin viiden antiikin aikana tunnetun elementin: maa, vesi, ilma, tuli ja eetteri vertauskuvana. Se viittasi myös viiteen ihmisaistiin.

Pentagrammi

Gnostilaisessa perinteessä pentagrammi symbolisoi sitä maallista polkua, jota ihmisen tulee vaeltaa saavuttaakseen tietoisuuden sielunsa taivaallisesta alkuperästä.

Polku päättyy samaan pisteeseen, josta se alkoi.

Gnostilaisessa Riitissä pentagrammin sakaroissa olevat symbolit viittaavat Jumalaan, rakkauteen, yhteyteen, sieluun ja tekoihin.

Simon Maguksen symboliikka

Simon Magus

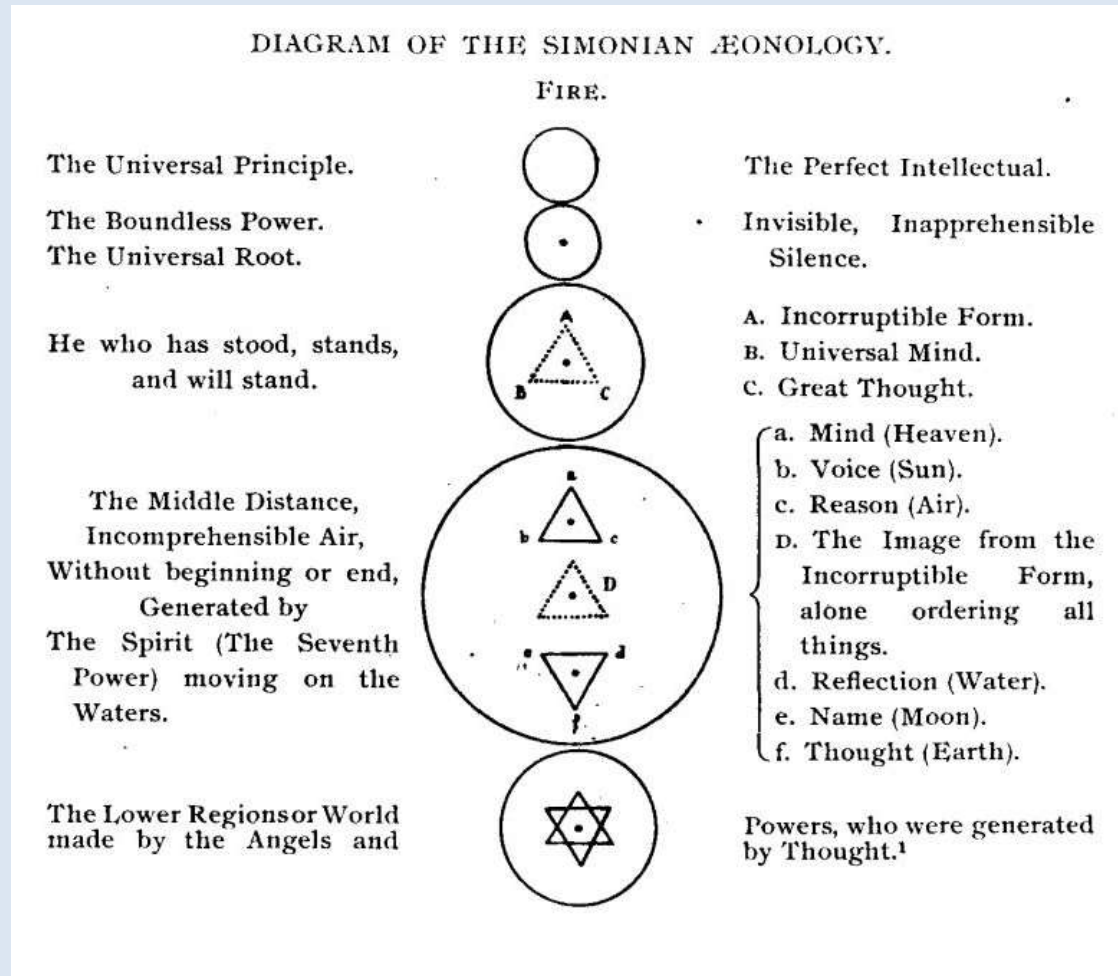
- Simon Magus oli ensimmäisen vuosisadan oppinut, joka **vaikutti merkittävästi gnostilaisuuden kehittymiseen**
- syntyi ajanlaskumme alun aikoihin samarialaisessa Gittan kaupungissa
- oli Jeesuksen työtoveri, joskin ajautuivat sittemmin opillisiin erimielisyyksiin ja Simon aloitti oman gnostilaisen lähetystyönsä
- surmattiin v. 63 Roomassa kristittyjen toimesta

Simon Magus

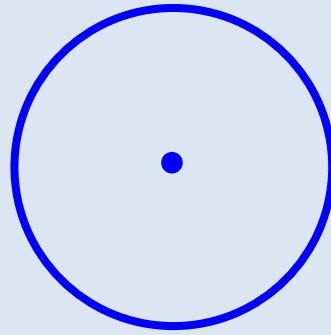
- ❖ esitti gnostilaisia käsityksiä, kuten **Valon maailman olentojen emanoituminen** ylimmästä Ykseydestä, josta ovat lähtöisin:
 - miespuolinen **Voima** (Kristus)
 - naispuolinen **Viisaus** (Sofia)
 - **Luoja Jumala** (demiurgi)
- ❖ esitti ihmisen luomismyytille gnostilaisen selityksen: **oppi henkisestä Aadamista**

Simonilaisten aionologia

(kr. aioni = aikakausi; gnost. = valo-olento)

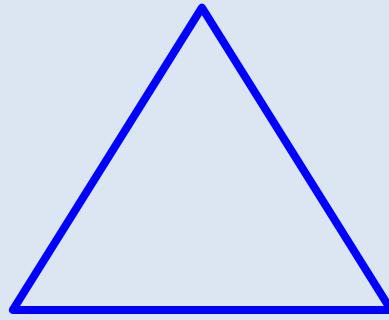

Hippolytoksen 200-luvulla ilmestyneen "Filosofoumena" teoksen mukaan.
Engl. käännös G.R.S. Mead.

Ympyrä ja piste

- ikuisuus
- Jumalan potentiaali
- maailmankaikkeuden Äly
- universaali periaate
 - kosmiset lait
 - rajaton voima
 - kaiken juuri

Kolmio:

- aktiivinen Jumala
- Hän joka oli, joka on ja joka on oleva

Kolminaisuus:

- Virheetön Muoto
- Kaikkeuden Mieli
- Suuri Ajatus

**Suuren Ajatuksen luoma
aineellinen maailma**

TULI

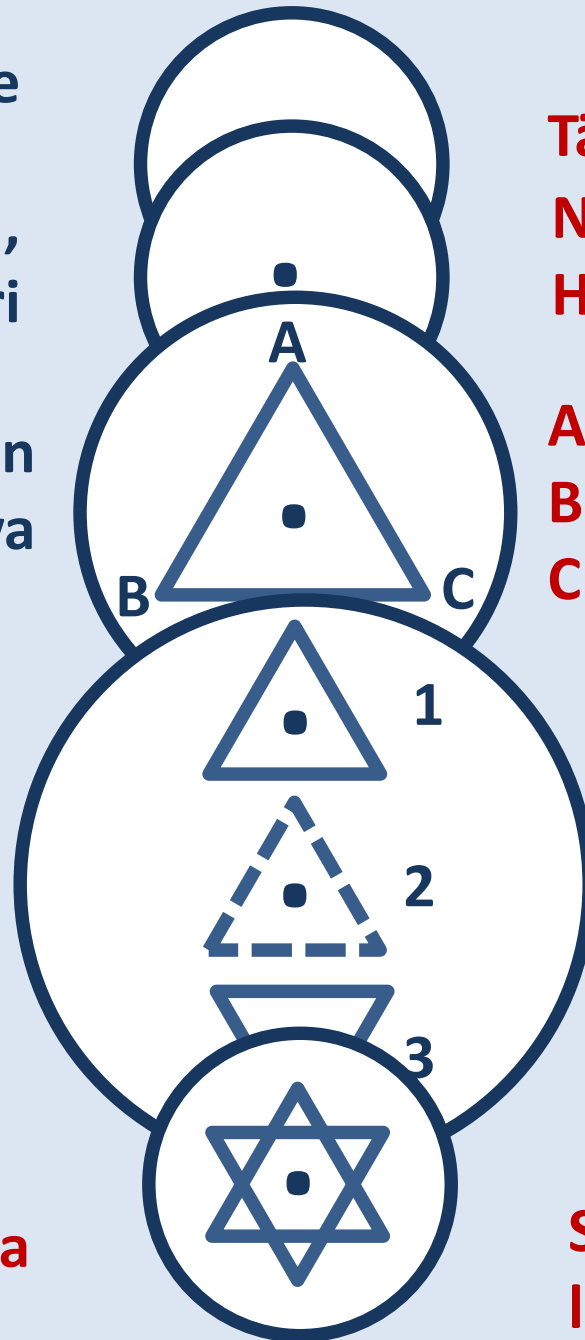
Universaali Periaate

Rajaton Voima,
Kaiken Juuri

Hän joka oli, joka on
ja joka on oleva

Käsittämätön,
aluton ja loputon
välitila, ilma, jonka
loi vetten päällä
liikkunut Henki
(7. voima)

Aineellinen maailma

Täydellinen Äly
Näkymätön, Käsittämätön
Hiljaisuus

A: Virheetön Muoto
B: Kaikkeuden Mieli
C: Suuri Ajatus

1. Mieli, Ilmaisus, Järki
(Taivas, Aurinko, Ilma)
2. Virheettömän
muodon esikuva
3. Heijastus, Nimi ja
Ajatus (Vesi, Kuu,
Maa)

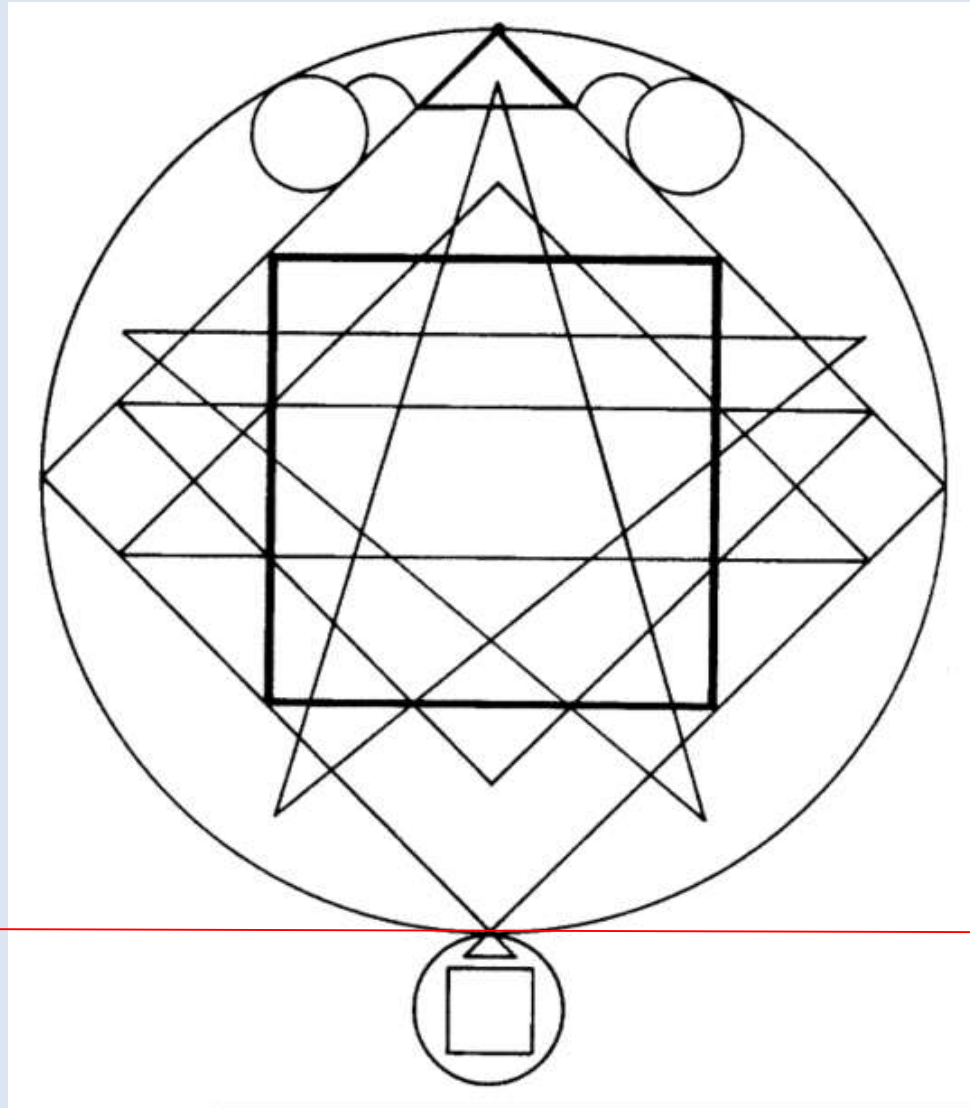
Suuren Ajatuksen
luoma

Valentinolainen symboliikka

Valentinos

Valentinos oli noin 100 – 160 elänyt roomalainen gnostikko, joka perusti nimeään kantavan gnostilaisen suuntauksen, valentinolaisuuden.

Valentinoksen käsitys Valon maailmasta

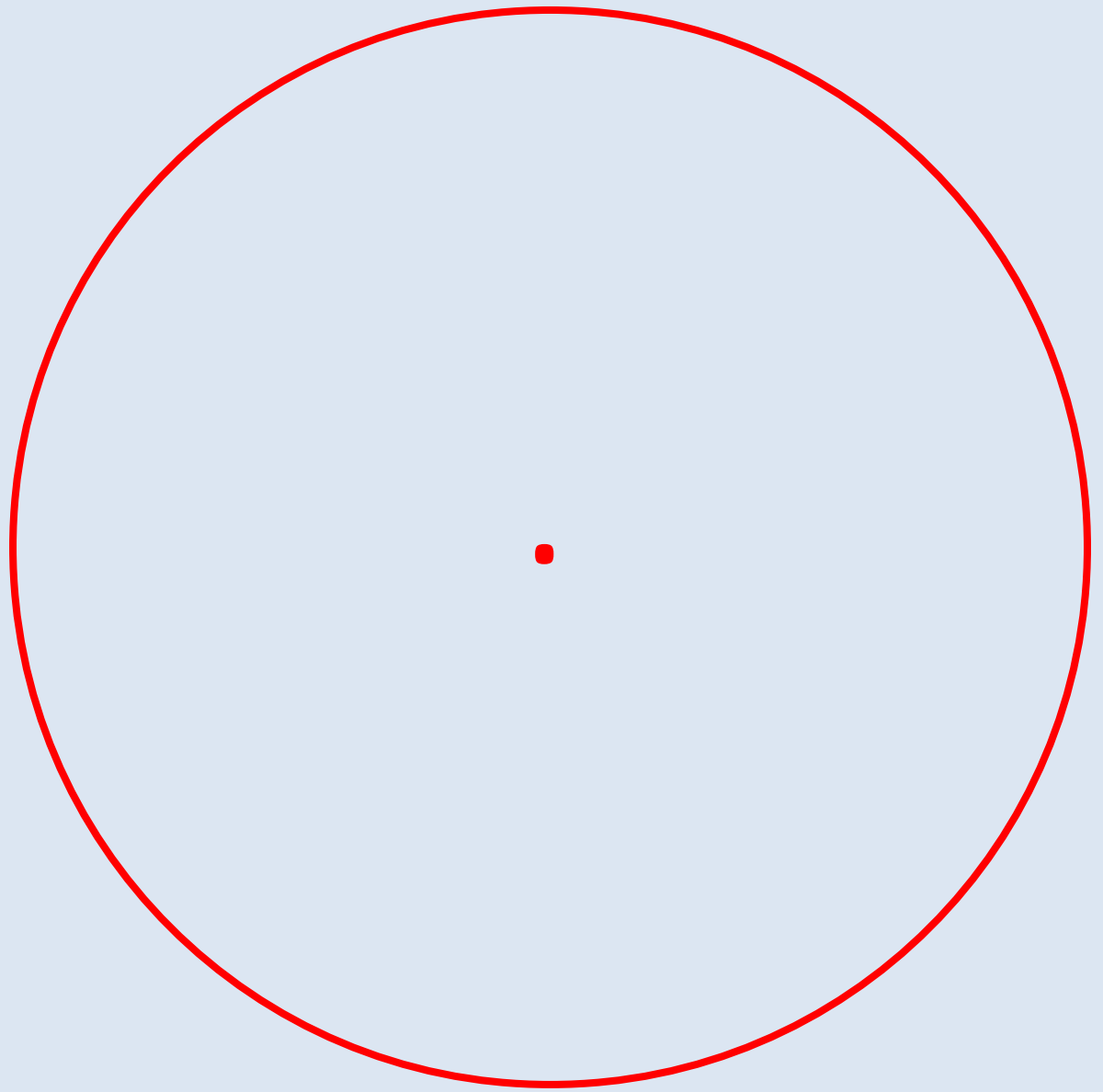
**Pleroma
(Valon
maailma)**

**Hysterema
(Aineen
maailma)**

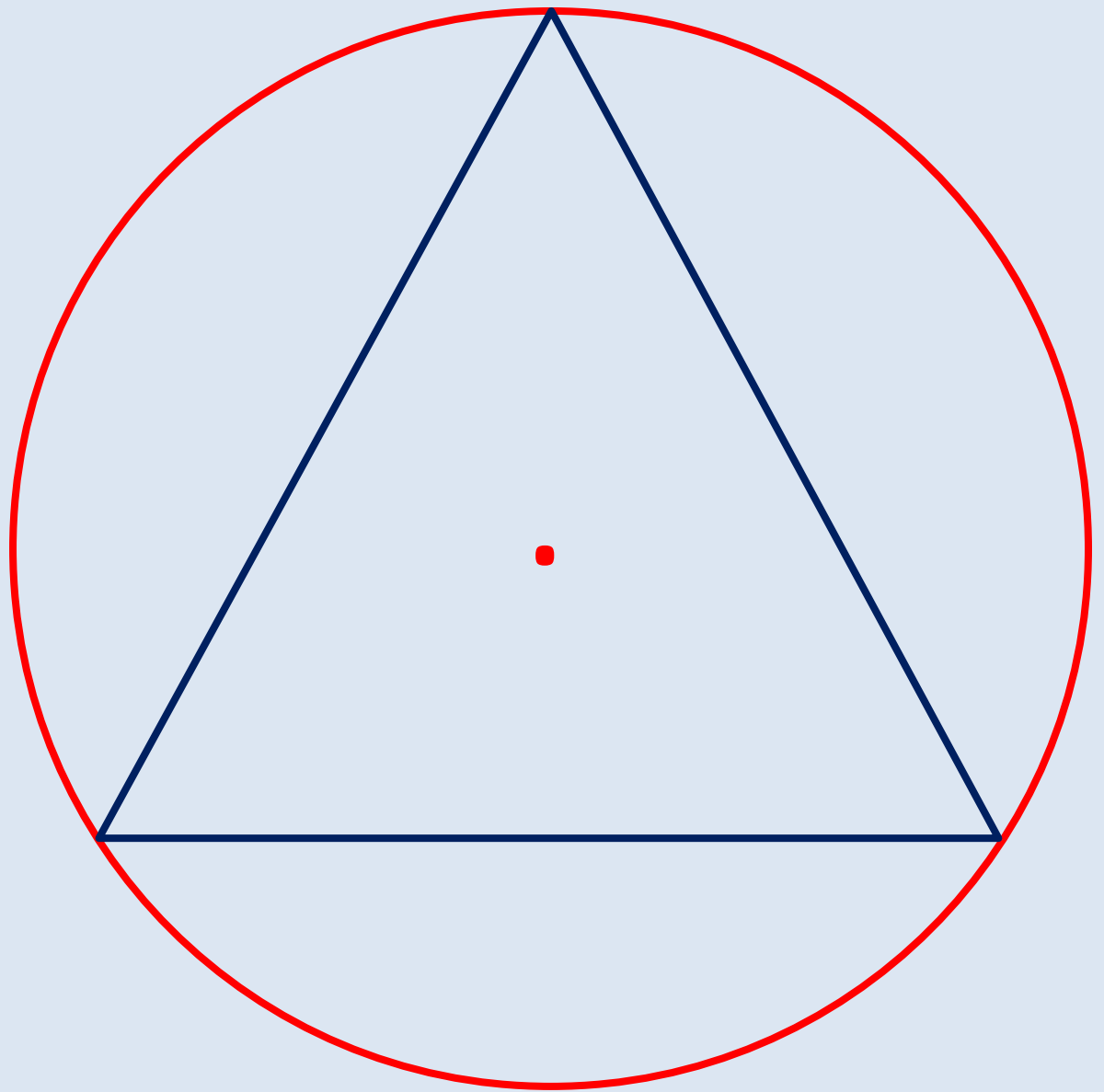
**Ensin oli piste,
Yksi (Monadi)
eli Todellinen
Jumala.**

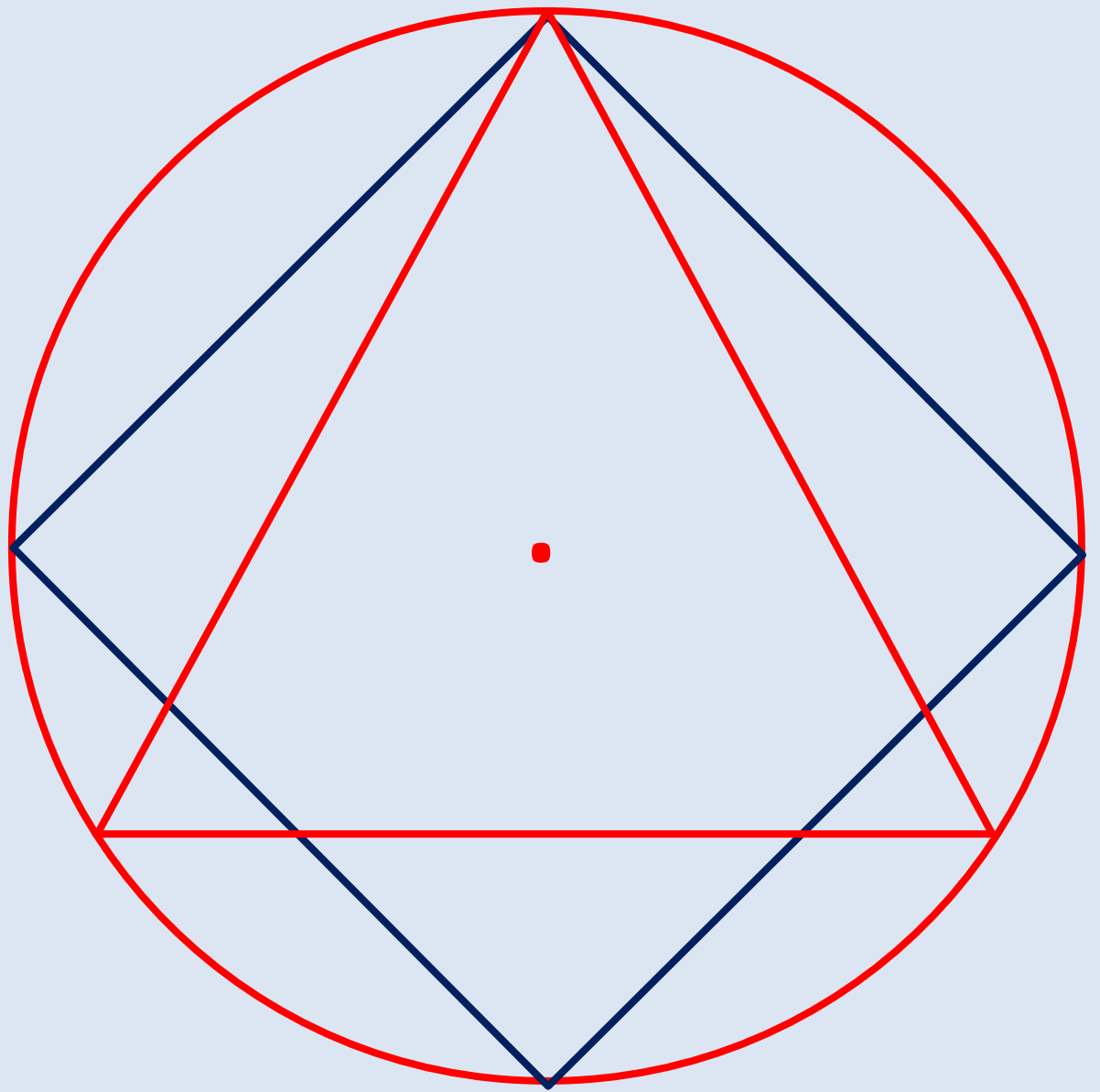
Sitten
Todellinen
Jumala emanoi
Syvyyden
(Bythos) ja
Hiljaisuuden
(Sige). Sitä
kuvaa ympyrä
⊙, joka tuli
rajaamaan
Täyteyttä
(Pleromaa).

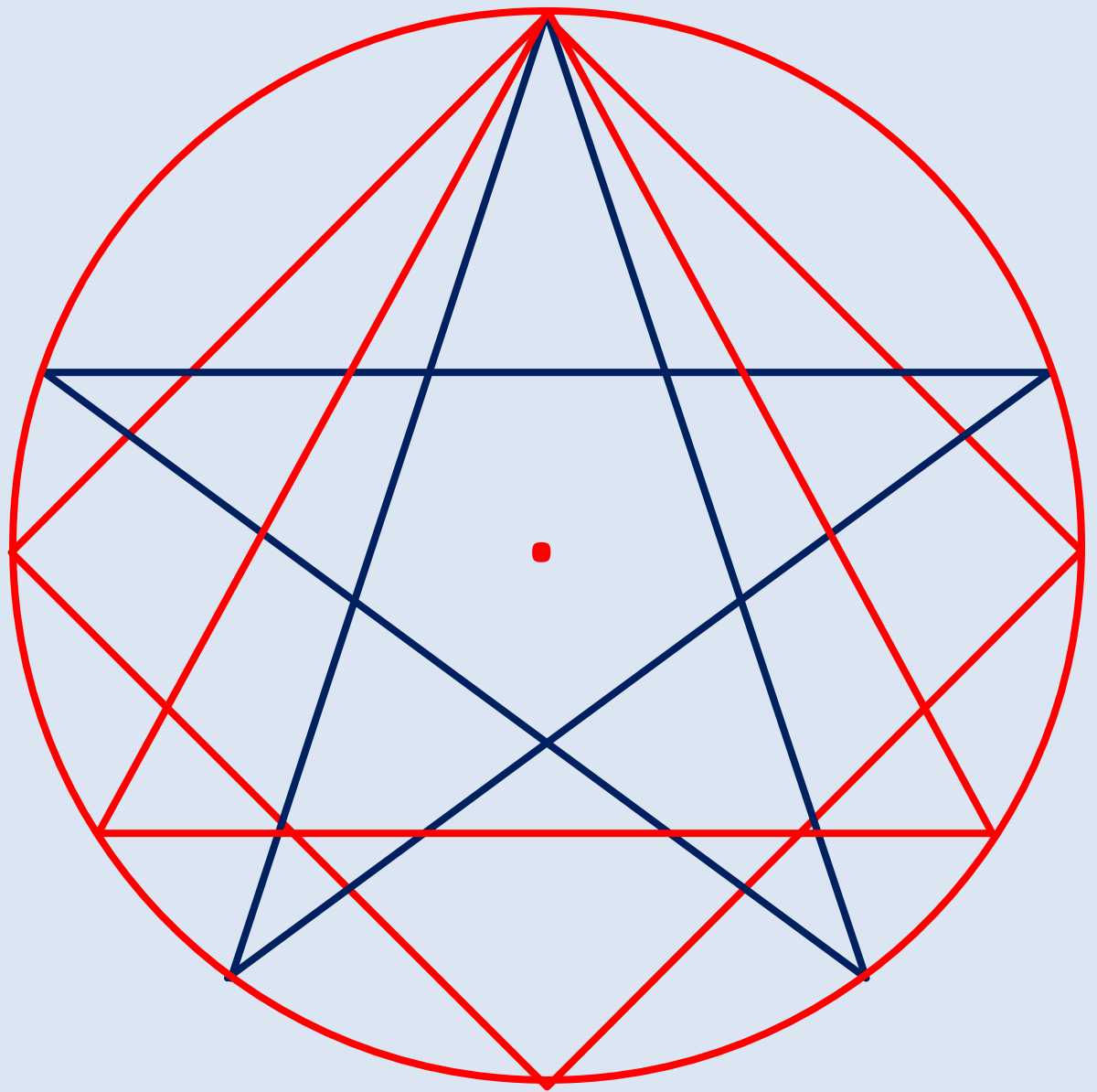
**Sitten Syvyys ja
Hiljaisuus
emanoivat
parin: Järki ja
Totuus (Nous ja
Aletheia),
joista syntyi
kolmio \triangle ,
dyadi.
Kolmio on
hengen
potentiaalinen
symboli.**

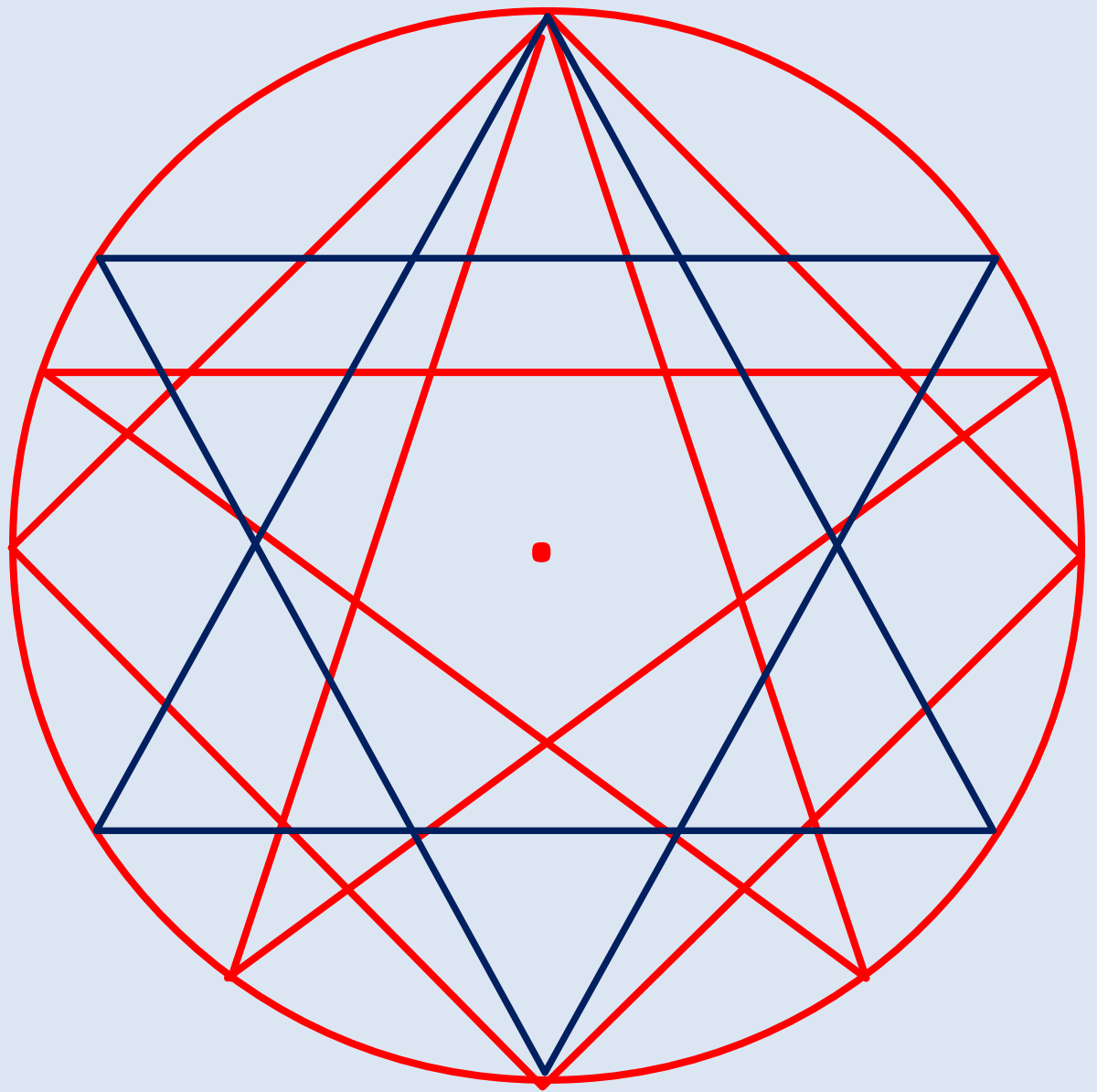
Sitten nämä
emanoivat kaksi
miespuolista:
Sana ja Elämä eli
Ihminen (Logos ja
Anthropos) sekä
kaksi naispuolista:
Elämä ja Kokous
(Seurakunta) (Zoe
ja Ekklesia).
Syntyi neliö ◊
tetraktys.
Neliö on aineen
potentialin
symboli.

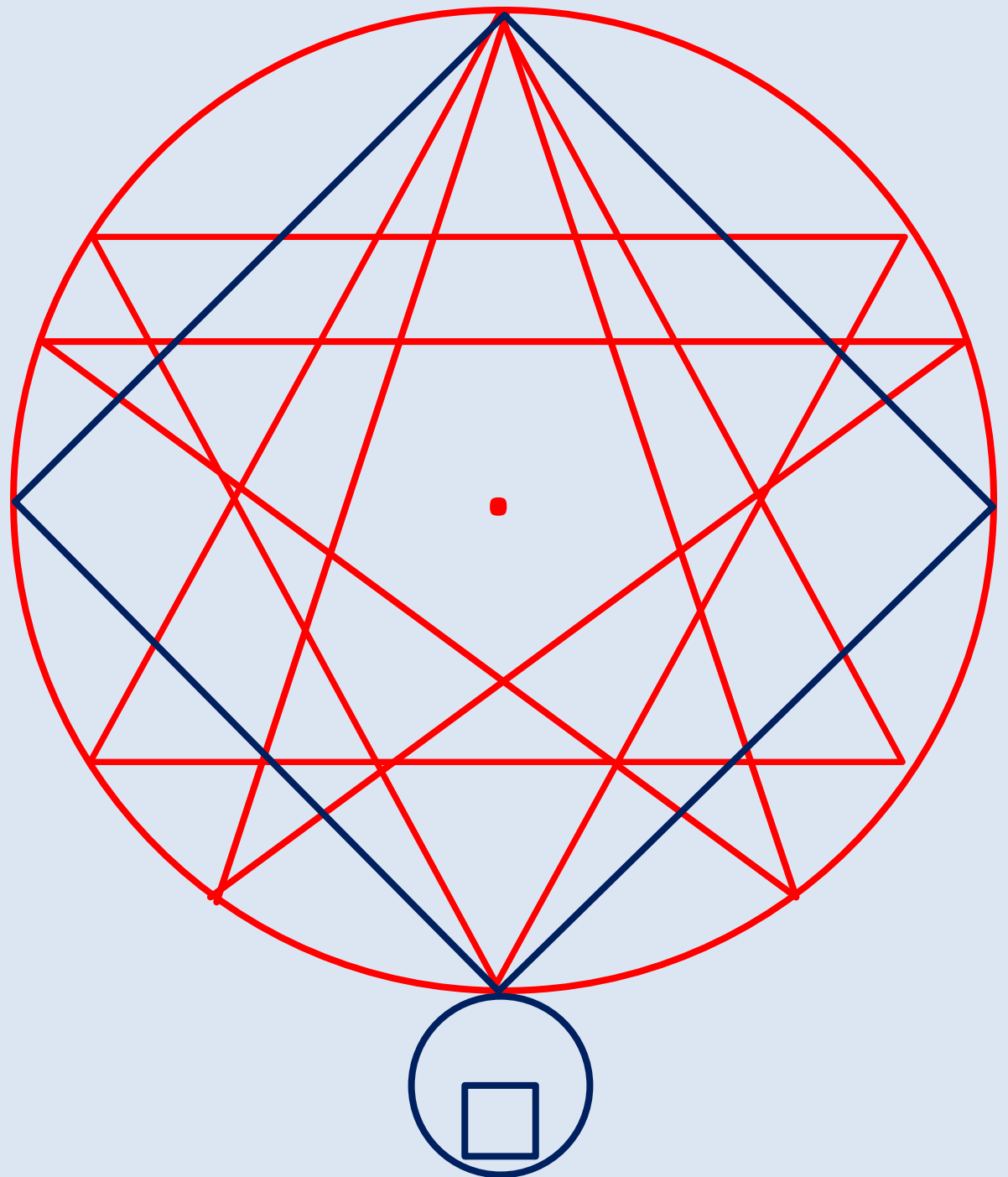

**Nämä emanoivat
viisi Viisauden
poikaa ja niille
kaksosparit,
jolloin syntyi ☆
pentagrammi,
viisiluku, joka on
Viisauden
poikien mystinen
symboli. Yhdessä
kaksosparien
kanssa
summaksi tulee
10 eli dekadi.**

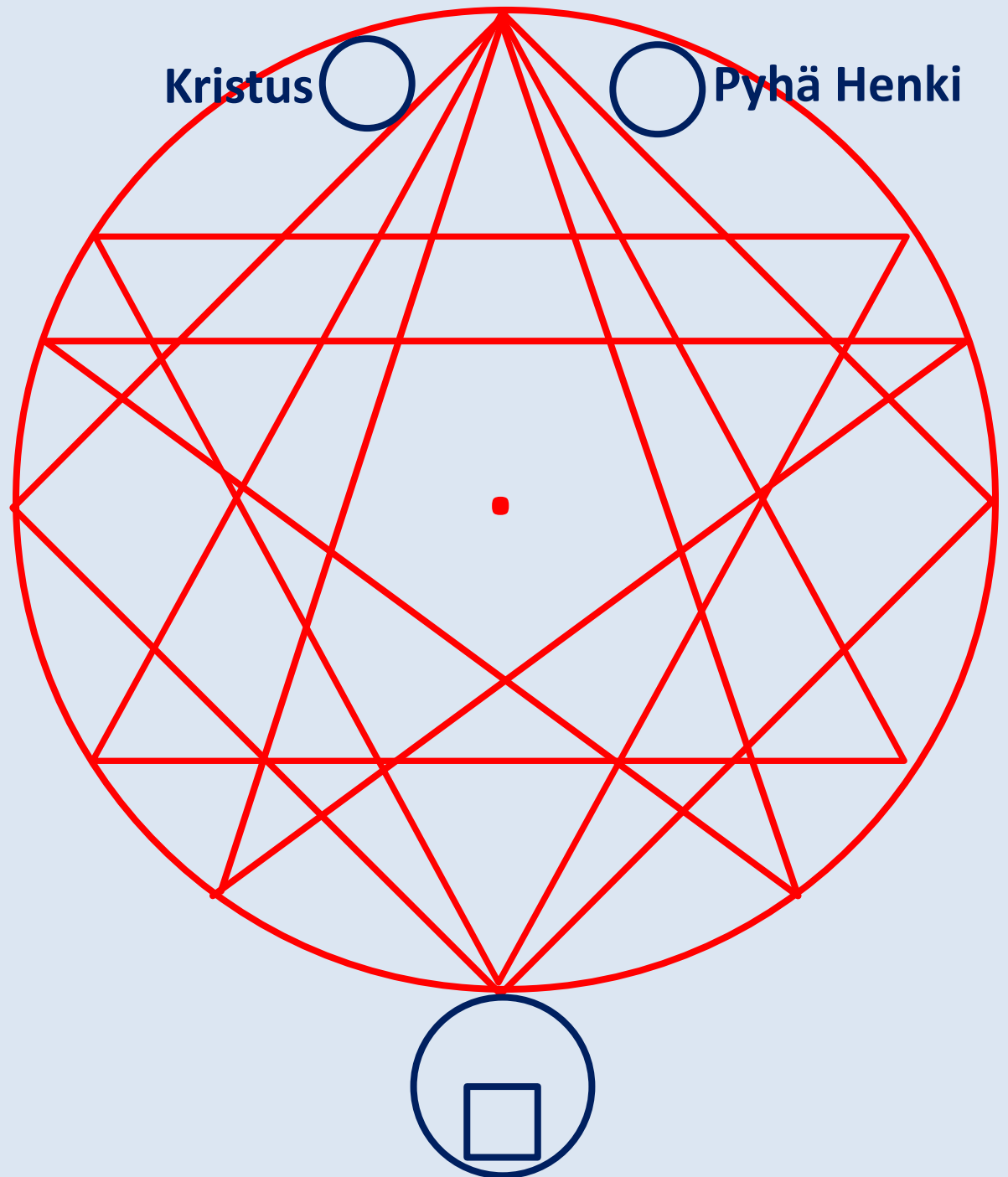
Lopuksi
emanoitiin
vielä kuusi
aionien paria,
joista
muodostui
heksalfa eli
kaksi limittäistä
kolmiota, joka
kaksospariensa
kanssa tekee 12
eli haksadin.

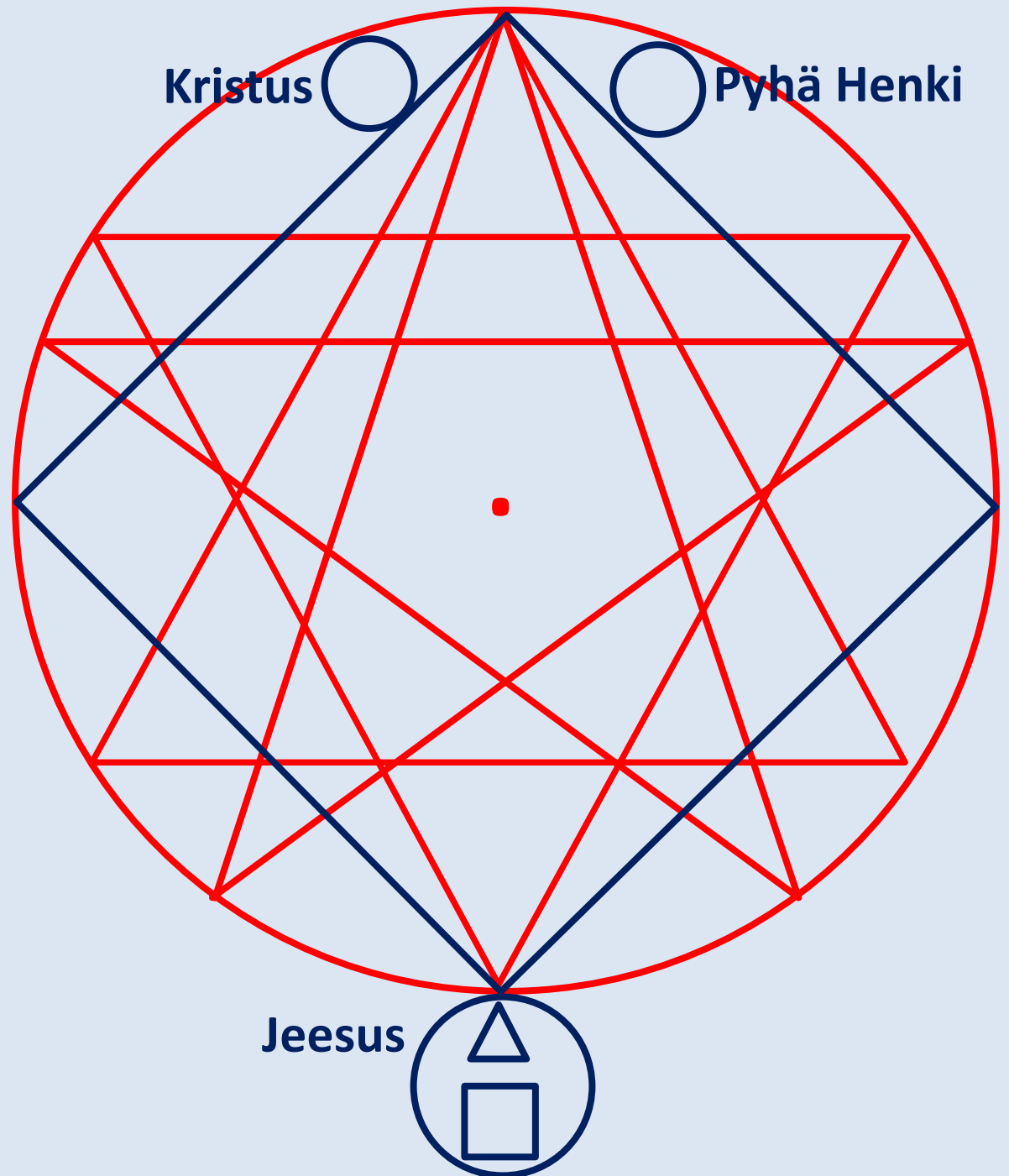

**Sitten luotiin
aineen
maailma, jota
ilmentää pieni
neliö.**

**Myöhemmin
Täyteyteen
emanoitiin
vielä kaksi
aionia
Kristus ja
Pyhä Henki
(Kristos ja
Pneuma),
joita
edustavat
pienemmät
ympyrät.**

**Nämä
laskeutuivat
elähdyttämään
ja kehittämään
aineen
maailmaa
Jeesuksen
muodossa. Tätä
ilmentää pieni
kolmio.**

Kabbala

Kabbalan mytologia

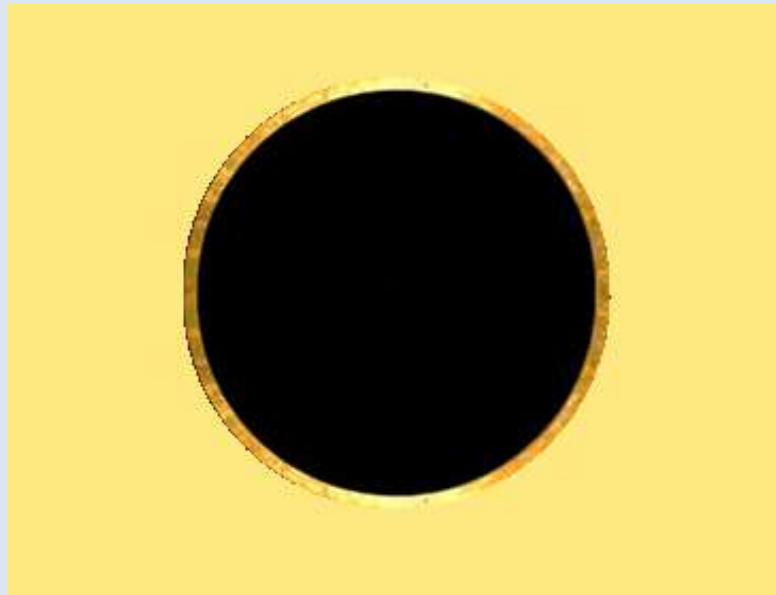
Kabbalistit uskoivat, että ennen maailman luomista kaikki tila oli täynnä loputonta älykästä Valoa, joka kutsutaan nimellä "Ain Sof" ("Ääretön").

Se tarkoittaa Jumalan tilaa ennen itsensä ilmentämistä.

Tämä vertautuu gnostilaisuuden käsitteeseen "Kaikkeuden mieli".

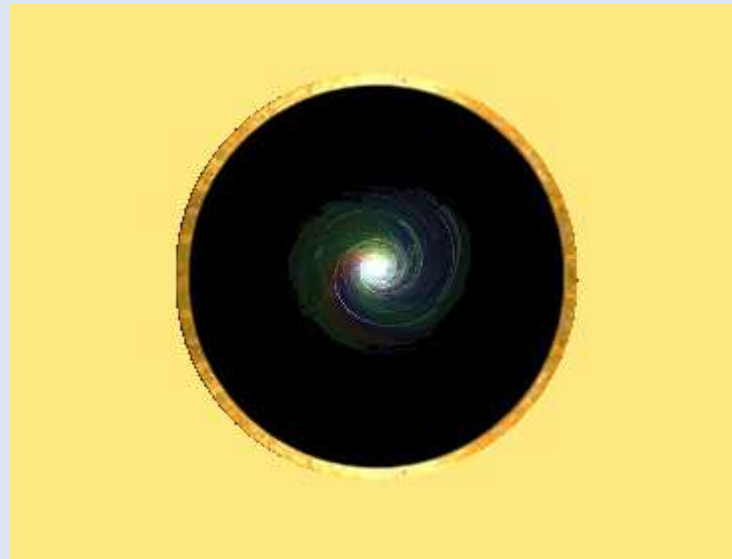
Kabbalan mytologia

Älykäs Valo ("Ain Sof" - "Ääretön") vetäytyi yhtäkkiä keskipisteestä reunoille jättäen keskelle pohjattoman pimeyden.

Kabbalan mytologia

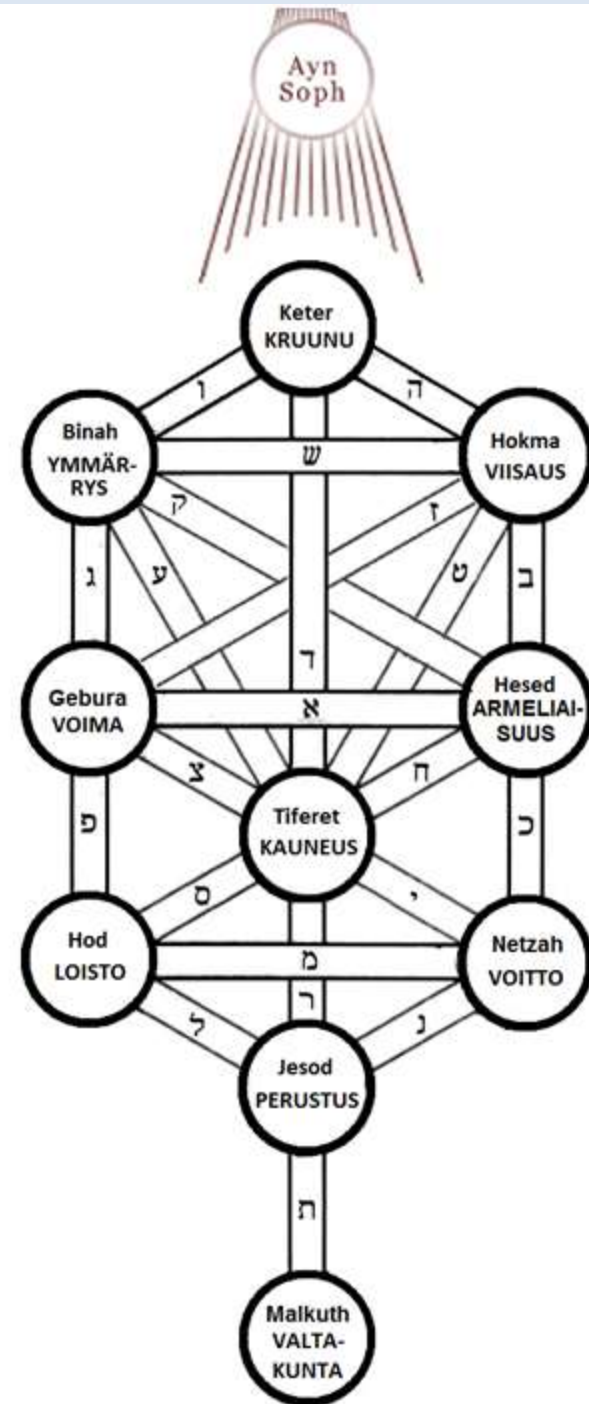
Sitten Älykäs Valo vuodatti itsestään pimeyteen maailmankaikkeuden, jonka ensimmäinen jumalallisen energian ilmentymä oli *Adam Kadmon* – kaikkien tulevien sielujen alkulähde (maailmansielu).

Elämänpuu

Elämänpuu on keskeisin kabbalan mysteereistä. Se saa voimansa Äärettömästä, Älykkästä Valosta (Ain Sof)

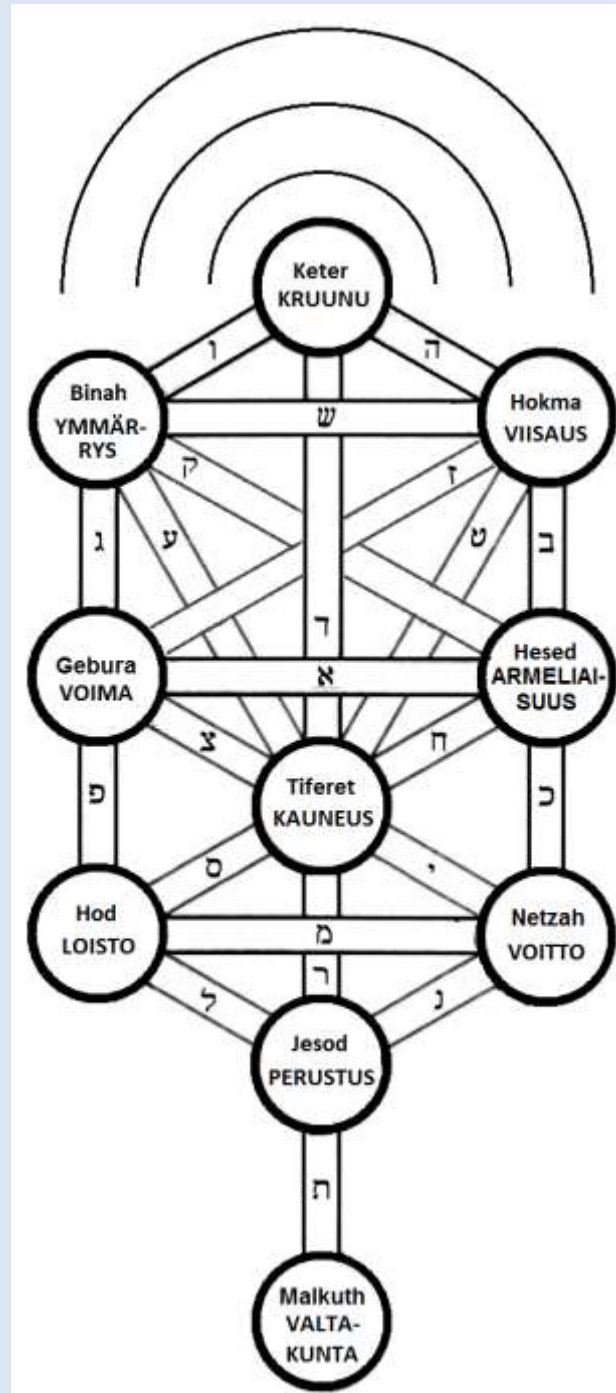
Elämänpuu

Kuvaa Jumalasta virtaavien voimien tasapainoa

➤ maailmankaikkeudessa

ja

➤ täydellisessä ihmisessä

Elämänpuu

Koostuu kymmenestä
sefirasta ja niitä
yhdistävistä poluista

Elämänpuu

Ylimpänä on ”Kruunu”
eli jumalallinen
tietoisuus

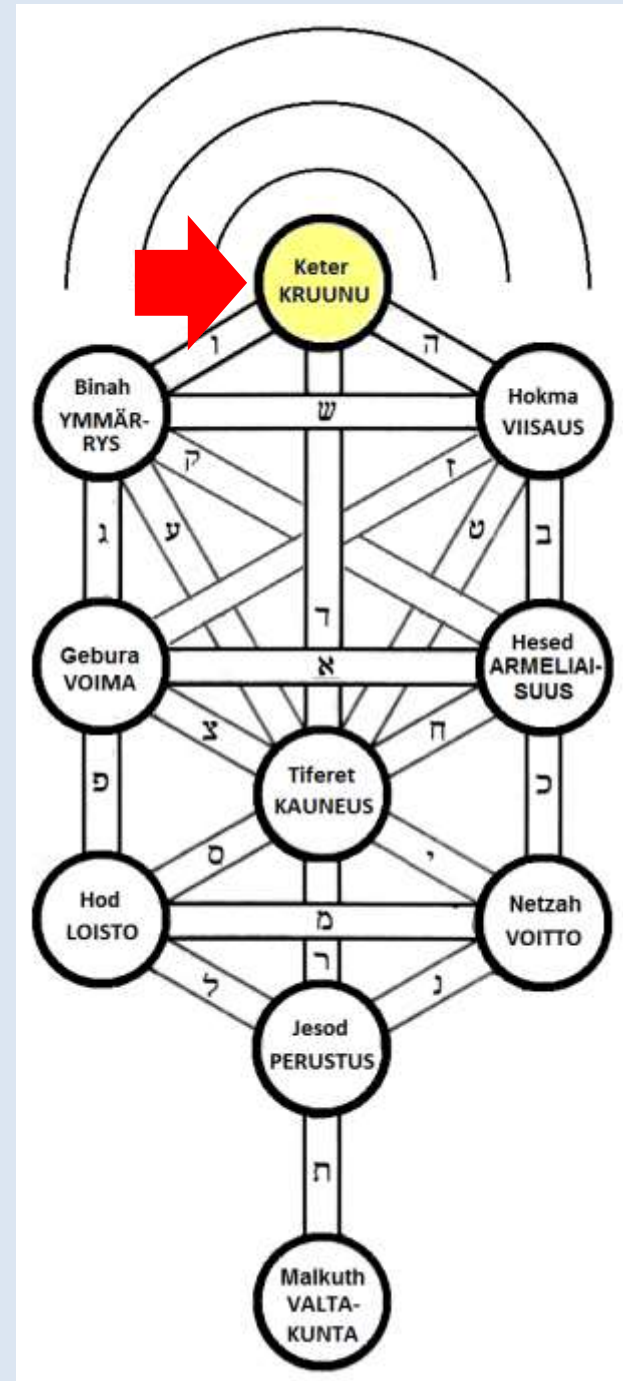
Elämänpuun ylin sefira

Keter eli ”**Kruunu**” edustaa

- jumalallista tahtoa ja
- luomistyön suunnitelmaa

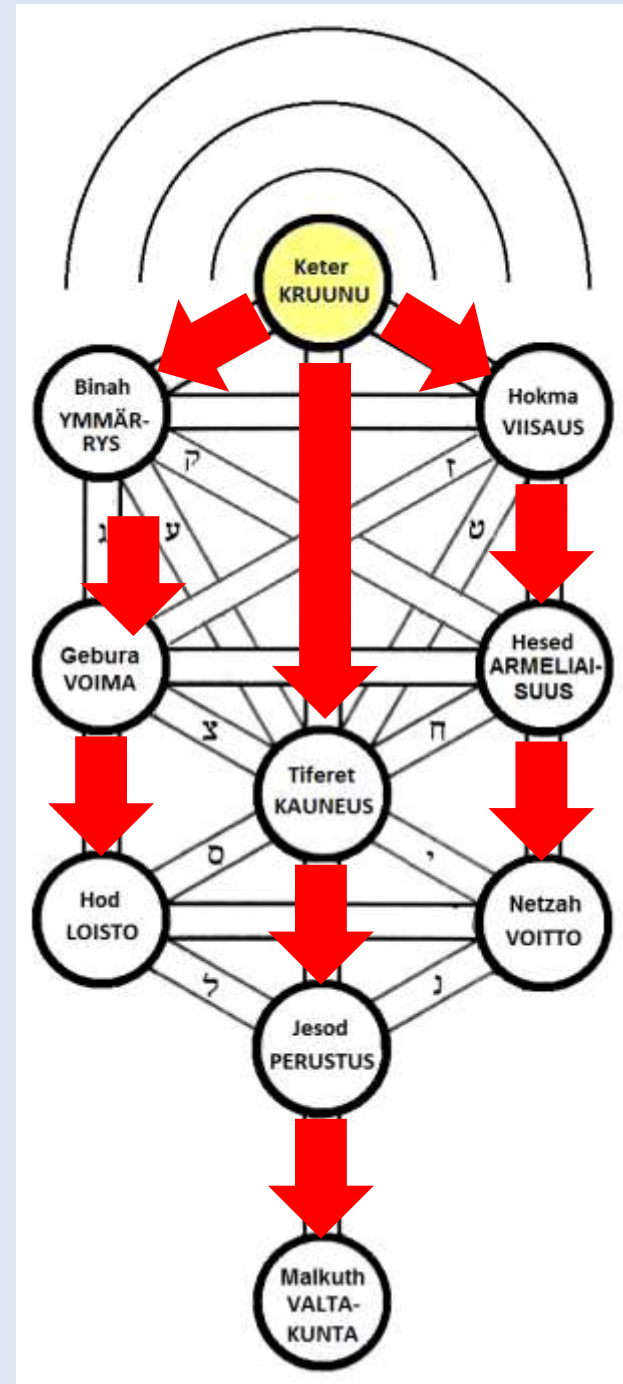
Sitä on kutsuttu nimillä

- *Adam Kadmon* ja
- Valo

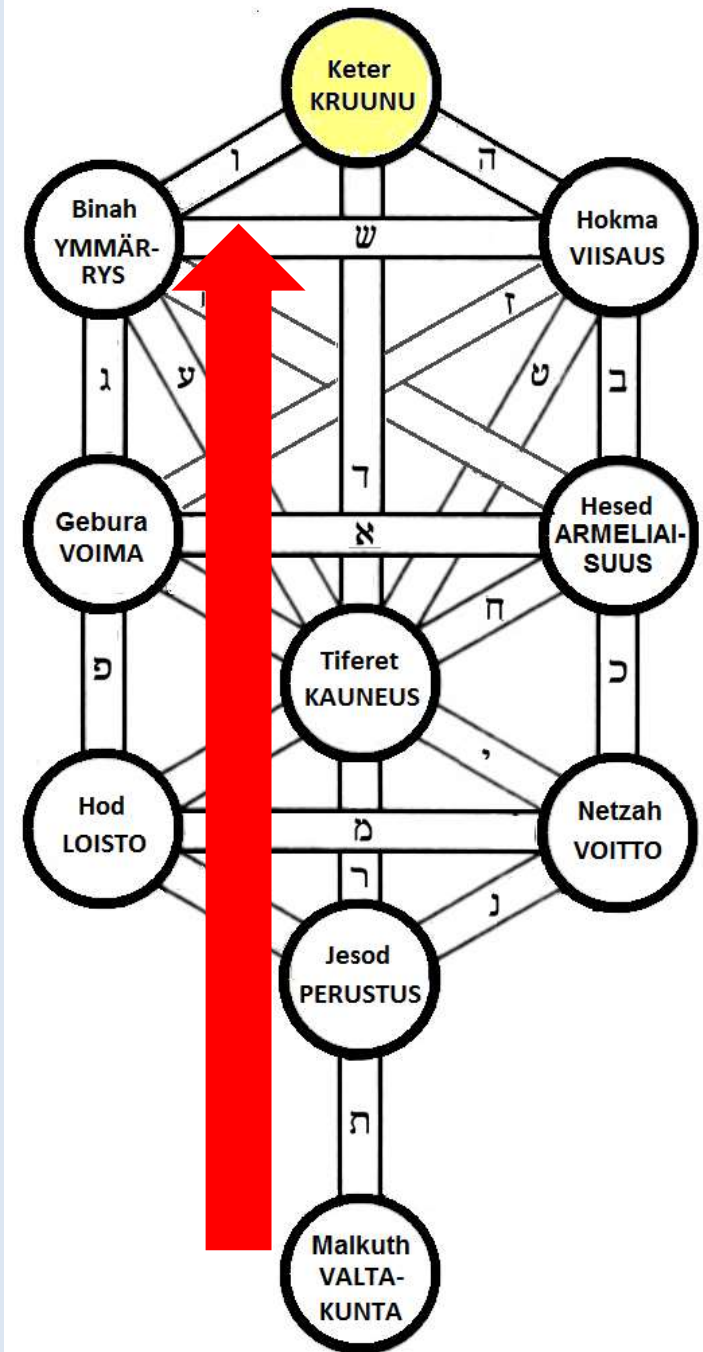
Elämänpuun ylin sefira

”Kruunusta” virtasi
alaspäin kaikki luotu

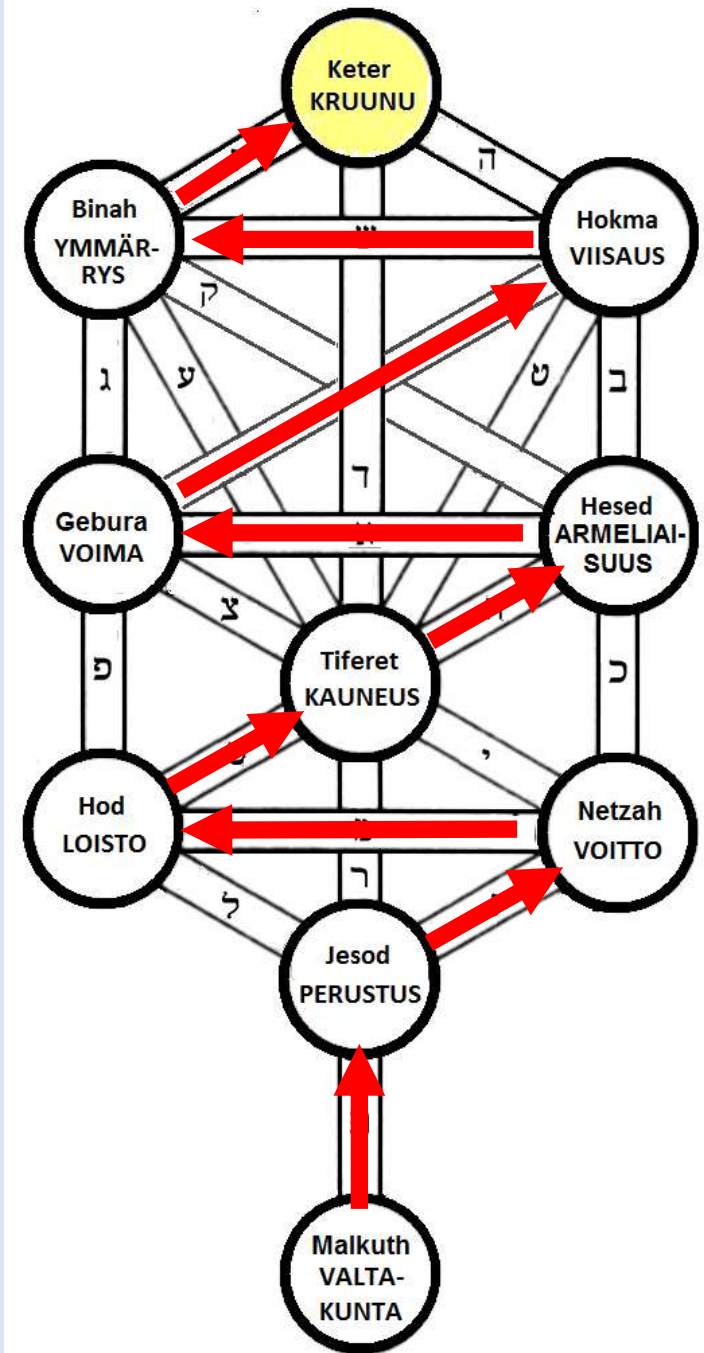
Gnosis kabbalassa

Alhaalta ylöspäin
luettaessa Elämänpuu
kuvaa myös ihmisen
henkistä kehitystä.

Gnosis kabbalassa

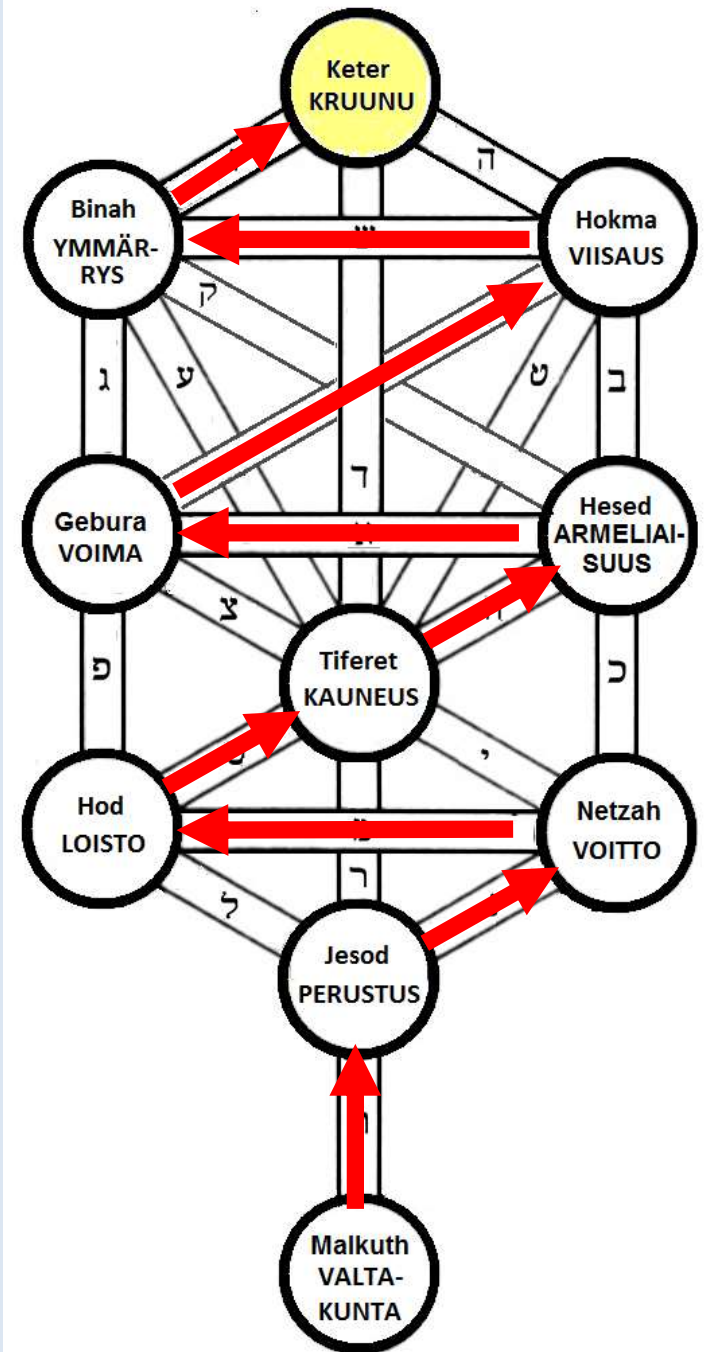
Sefiroiden yhdysviivat ovat viisauteen ja Jumalan ymmärtämiseen johtavia polkuja.

Gnosis kabbalassa

Lopullinen päämäärä on ”Kruunu”

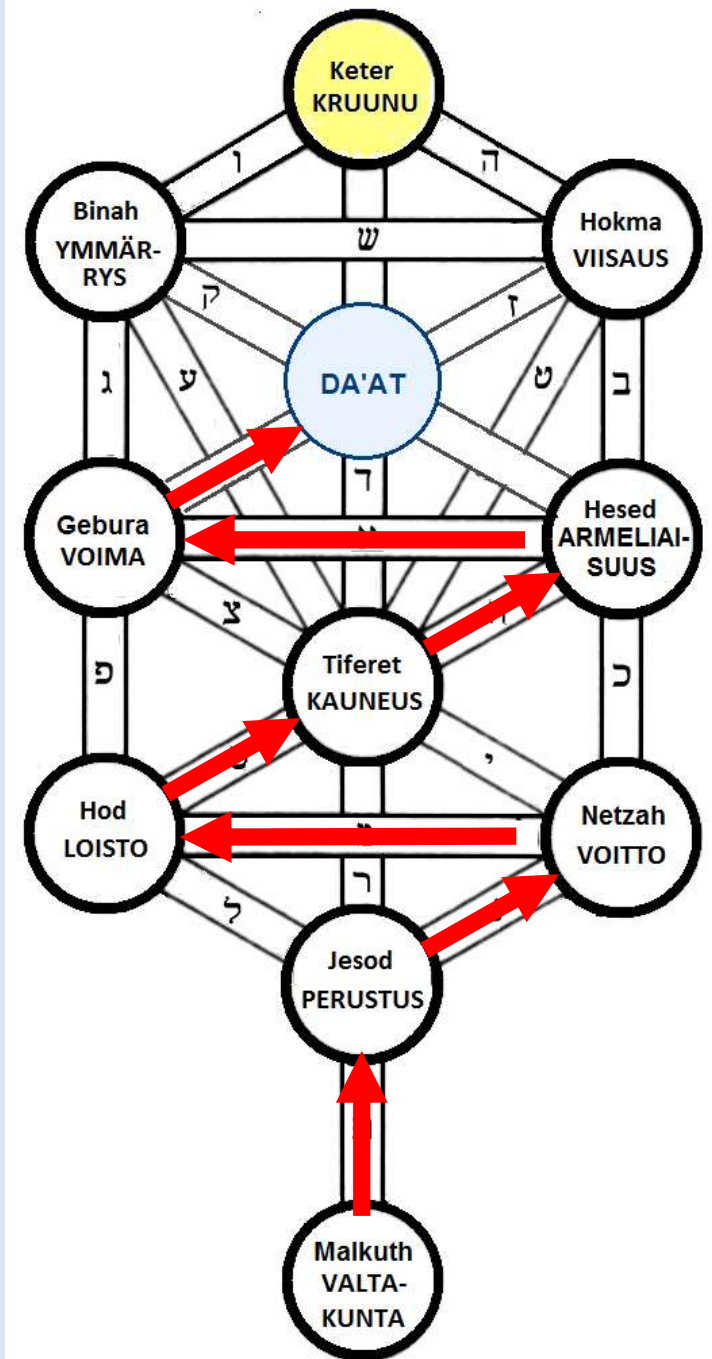
– puhdas tietoisuus ja täydellistyminen Jumalan kaltaiseksi.

Gnosis kabbalassa

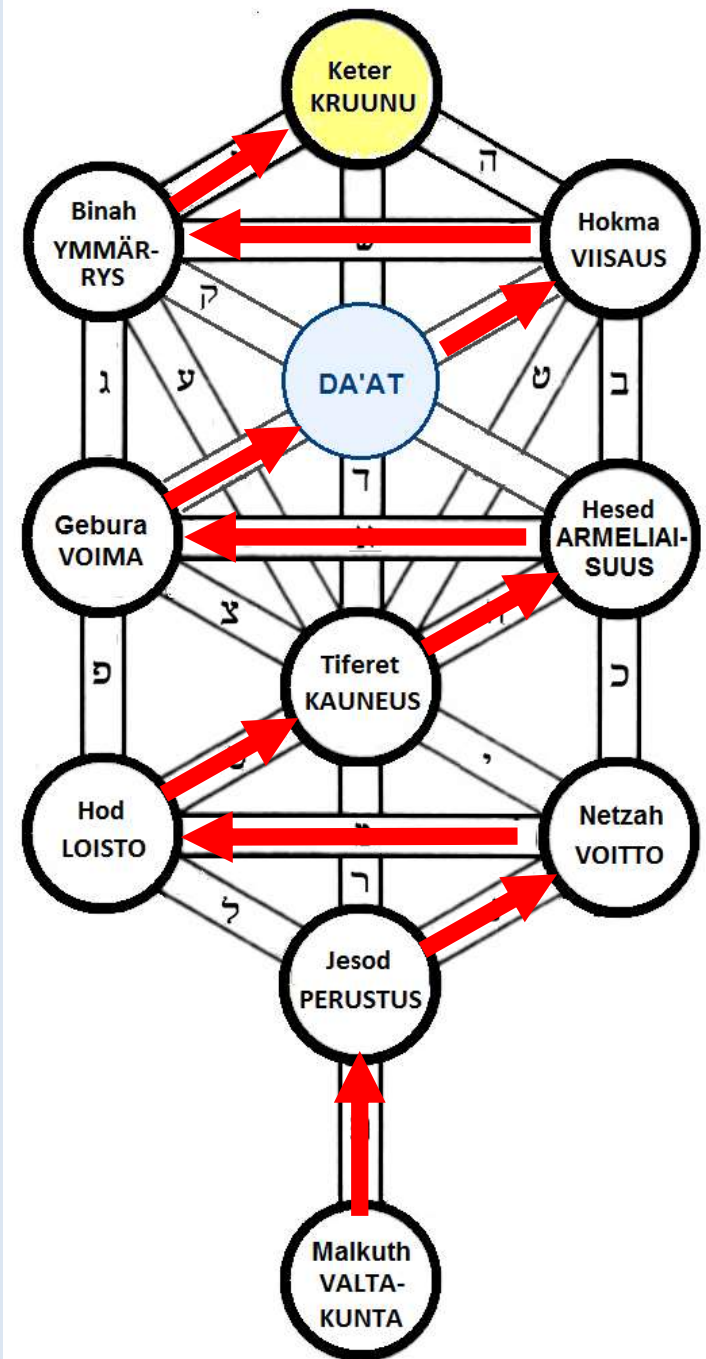
Usein kabbalassa kuvataan tietoisuutta Jumalasta erillisenä sefirana = **Da'at**

Da'at vastaa **gnosista** ja tarkoittaa sielun saavuttamaa tietoa ja tietoisuutta (ennen lopullisen Viisauden ja Ymmärryksen saavuttamista).

Gnosis kabbalassa

”Viisaudella talo rakennetaan, ymmärrys on sen perustus, tieto ja taito täyttävät sen huoneet kalleuksilla ja kaikella kauniilla.” (Sananl. 24:3-4)

Hermetismi

Hermetismi

Hermetismiksi kutsutaan filosofisia ja uskonnollisia liikkeitä, jotka perustuvat ensimmäisellä ja toisella vuosisadalla syntyneeseen *Hermetica*-nimiseen kirjoituskokoelmaan sekä eräisiin muihin saman henkisiin kirjoituksiin.

Hermetismi

- Kokoelma käsitti alun perin kymmeniä kirjoituksia, jotka oli kirjoitettu useassa vaiheessa eri kielillä.
- Hermetica-tekstien nimi johtuu siitä, että niiden kirjoittajaksi oli merkitty ”Hermes Trismegistos”.
- Kyseessä ei ole historiallinen henkilö, vaan salanimi, jonka takana oli joukko Aleksandriassa vaikuttaneita mystikkoja.

Hermes Trismegistos

- Esoteerinen nimitys jumaluudesta, jota egyptiläisessä mytologiassa edusti Thot, kreikkalaisessa Hermes ja roomalaisessa Mercurius.
- Näitä jumaluuksia pidettiin oppaina, jotka ohjasivat kuolleitten sieluja tuonpuoleiseen.
- Nimi ***Hermes Trismegistos*** on muinaiskreikkaa ja tarkoittaa ”Hermes kolmesti suurin”.

Hermes Trismegistos

Hänen varusteisiinsa kuuluu Sanansaattajan sauva (latinaksi Caduceus), jonka ympärille on symmetrisesti kietoutuneena kaksi toisiaan katsovaa käärmettä.

Hermetismi

- Hermetistiset tekstit julistettiin katolisen kirkon toimesta harhaoppisiksi ja Länsi-Euroopasta löytyneet kappaleet tuhottiin.
- Joitakin kreikankielisiä käsikirjoituksia säilyi Bysantissa.
- Italialainen Marsilio Ficino käänsi niistä osan latinaksi vuonna 1471 nimellä "*De potestate et sapientia Dei*" ("Jumalan valta ja viisaus").

Corpus Hermeticum

- Lodovico Lazzarelli käänsi toisista käsikirjoituksista lisää tekstejä ja ne julkaistiin vuonna 1507.
- Kaikkiaan 18 latinaksi käännettyä tekstiä on julkaistu nimellä "***Corpus Hermeticum***" ("Hermeksen kokoelma").

Poimandres

Yksi kuuluisimmista kreikankielisistä hermetistisistä teksteistä on "*Poimandres*", joka kertoo siitä, miten ihmisen sielu voi saavuttaa matkansa päämäärän ja tulla lopulta jumalan kaltaiseksi.

Egypt. *peime-nte-rê* = "tieto Re-jumalasta", joka vääntyi kreikankieliseen muotoon *poimandres* = "ihmisten paimen". Re eli Ra oli muinaisegyptiläinen auringon jumala. Tämä teksti yhdistää hermetismin egyptiläiseen ja kreikkalaiseen mytologiaan.

Poimandres

Tekstissä on vahva gnostilainen pohjavire, joka ilmenee muun muassa kaksijakoisena käsityksenä elämästä:

- ihmisen keho edustaa kaikkea pimeää, valheellista, ajallista ja kuolevaista
- ihmisen sielu (nous) edustaa valoa, totuutta, ajattomuutta ja ikuista pelastusta.

Poimandres

Gnostilaisuutta on myös tekstissä esitettävä elämän tarkoitus, joksi määritellään:
**sielun vapauttaminen kehon vankeudesta
gnosiksen avulla ja palaaminen valon
valtakuntaan.**

Poimandres on 3-osainen

- Ensimmäinen osa käsittelee maailman luomista ja demiurgin roolia siinä.
- Toinen osa käsittelee sielun pakenemista maailmasta ja nousua taivaaseen sekä mystistä yhdistymistä Jumalaan.
- Kolmas osa sisältää ohjeita siitä, miten oppilaan tulisi saarnata muille ihmisille gnosiksesta.

Teksti päättyy rukoukseen, jonka lopussa on pyyntö Jumalalle: *“Pyydän, että et erota minua gnosiksesta, joka on meidän luontomme”*.

Tabula Smaragdina ("Smaragditaulu")

Toinen kuuluisa hermetistinen teksti on "Smaragditaulu", joka on alun perin luultavasti ollut syyriankielinen.

”Smaragditaulu”

”Smaragditauluun” sisältyy kuuluisa lause makrokosmoksen ja mikrokosmoksen vastaavuudesta:

”Mikä on alhaalla, on ylhäällä olevan kaltainen, ja mikä on ylhäällä, on alhaalla olevan kaltainen”.

Niin alhaalla kuin ylhäällä

Tästä tuli *hermetismin* tunnetuin ajatus lyhennettynä muotoon: ***“Niin ylhäällä kuin alhaalla, niin alhaalla kuin ylhäällä.”***

Tämä lauselmä on sittemmin noussut keskiöön myös ruusuristiläisyydessä ja teosofiassa.

Niin alhaalla kuin ylhäällä

Smaragditaulusta tuli keskeinen osa keskiajan ja renessanssiajan alkemiaa.

Kirjoitusta pidettiin arvokkaana, koska sen katsottiin sisältävän ohjeet sille, mitkä alkemistien päämäärät olivat, ja vihjaavan mahdollisesti alkemistisen kullan reseptin.

Kyse oli kuitenkin henkisestä alkemiasta.

Nag Hammadin hermetistiset tekstit

Kolme Nag Hammadin kirjalöydön koodekseista on luokiteltu hermetistisiksi:

- ”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”
- ”Kiitosrukous”
- ”Asklepios 21–29”

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

(”Ergo atitlo ermitiko peri Ogdados kai Enneados”)

Tutkielma on kirjoitettu kreikaksi todennäköisesti Egyptissä aikavälillä 150–255.

Se on vuoropuhelu opettajan ja oppilaan välillä. Opettaja, jota oppilas kutsuu nimellä "Isä Trismegistos", opastaa oppilasta nousemaan korkeampaan henkiseen tietämykseen löytämällä gnosis eli tietämys ja voima sisältä itsestään.

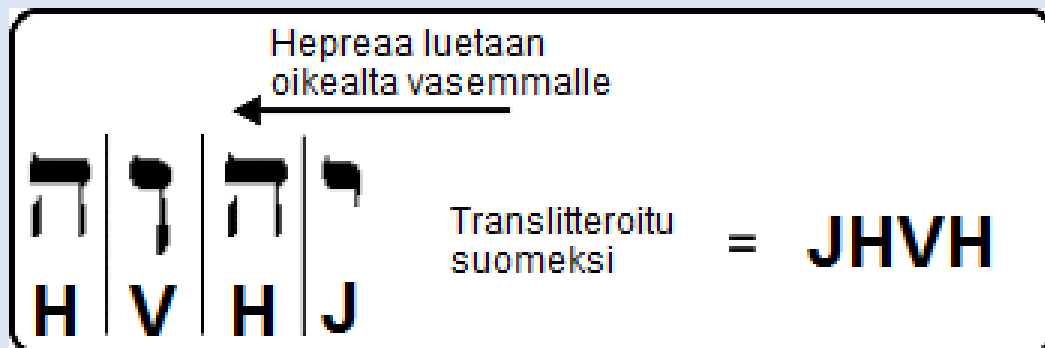
Tutkielman nimi viittaa taivaan kahdeksanteen ja yhdeksänteen keheän.

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

- Tutkielma toi aivan uuden ulottuvuuden hermetismin tulkintaan ja uutta tietoa gnostilaisuuden yhteyksistä hermetismiin.
- Tätä ennen ei ole ollut mitään tietoa niistä esoteerisista rituaaleista, joita ajanlaskumme alun gnostilainen ja hermetistinen traditio sisälsivät.

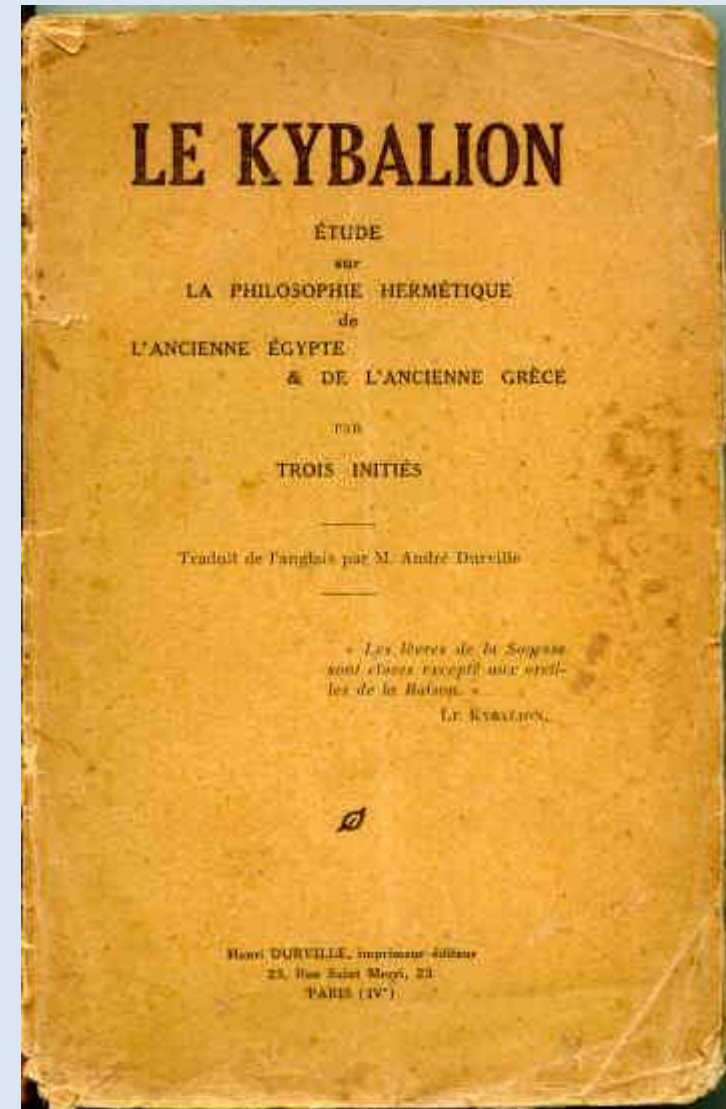
”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

- Tämän koodeksin ehkä kiinnostavin kohta on kuvaus Jumalan pyhän ja salaperäisen Nimen lausumistavasta resitoimalla.
- Nimen vokalisaatiosta (IEOUA) on vain vähän juutalaisuuden ulkopuolista tietoa.

”Kybalion”

- Alkuperäisteos ilmestyi ranskankielisenä 1908 tekijänä nimimerkki ”Trois Initiés” (Kolme Vihittyä)
- Kirjaan on koottu vanhempien hermetististen kirjoitusten pääkohdat
- Kuuluisimmaksi on tullut kirjan 2. kappale: ”Seitsemän hermeettistä periaatetta”

”Seitsemän hermeettistä periaatetta”

1. Henkisyiden periaate
 - Kaikki on henkistä. Maailmankaikkeudella on Mieli.
2. Vastaavuuden periaate
 - Kuten ylhäällä, niin alhaalla. Kuten sisällä, niin ulkona. Kuten henki, niin ruumis.
3. Värähtelyn periaate
 - Kaikki on värähtelevää liikettä, mikään ei lepää.
4. Kaksinapaisuuden (polariteetin) periaate
 - Kaikella on vastaparinsa, jotka vuorovaikuttavat toisiinsa

”Seitsemän hermeettistä periaatetta”

5. Rytmin periaate

- Kaikki virtaa, sisään ja ulos, ylös ja alas, omaan tahtiinsa.

6. Syyn ja seurauksen (kausaliteetin) periaate

- Kaikella on syynsä ja kaikella seurauksensa.
Sattuma on seurausta tuntemattomasta syystä

7. Sukupuolen periaate

- Kaikella on maskuliininen ja feminiininen puolensa.

TAUKO

Gnostilainen mytologia

Gnostilainen mytologia pohjautuu assyrialaisiin uskonkäsityksiin (600-luvulta eaa):

- Salattu Jumala, kaikkeuden isä; yksi = moni
 - Kolminaisuus: Isä, Äiti, Poika
 - Isä: Jumalan voima
 - Äiti: Jumalan henki, ihmisen sielu
- Poika: täydellinen ihminen, paimen, pelastaja, vapahtaja
 - Dualismi: taivas ja maa, valo ja pimeys
- Taivas ja Valon maailma: "Täyteys" (pleroma)
- Pelastusoppi, "viisaus" (Sofia), "tieto" (gnosis)

Kaikkeuden alku

Kaikkeuden alku – hiljaisuus

- *"Kaiken alku, sanoin kuvaamaton, asuu ykseydessä ... yksin hiljaisuudessa ... sillä hän on Ykseys eikä ketään ole ollut ennen häntä."*
(*"Valentinolainen kirjoitus"* –niminen gnostilainen teksti 100-luvulta)
- *"Hiljaisuuden voimasta ilmestyi suuri voima, maailmankaikkeuden mieli, joka hallitsee kaikkea ..."* (kirkkoisä Hippolytos 200-luvulla)
- *"Alussa oli pimeä hiljaisuus ja hiljaisuudessa kaikkeuden mieli, korkein olevainen, Jumala."*
(Meruksen kirja 1900-luvulta)

Maailmankaikkeuden mieli

- Gnostilaiset katsovat, että aineellisella maailmankaikkeudella on tietoisuus ja mieli, jonka välityksellä Jumala ilmentää itseään.
- Jumala kuvataan tahtotilaksi, jonka olemus koostuu viisaudesta, voimasta ja rakkaudesta.
- Yli tuhat vuotta ennen ajanlaskumme alkua ”Kaikkeuden mielen” käsite on kuvattu intialaisessa Veda-kirjallisuudessa, jossa ilmiöstä käytettiin sanskritinkielistä nimeä *"akasha"*.

Jumalan Viisaus

- Vanhassa gnostilaisessa perimätiedossa kaikkeuden alkuna ikuisessa mystisessä hiljaisuudessa oli Viisaus, Voima ja Pyhä Henki.
- Vanhassa gnostilaisessa kirjallisuudessa Viisaus (*Sofia*) oli usein personifioitu:
 - feminiininen voima
 - "Kaikkien elävien taivaallinen Äiti"
 - "Armo"

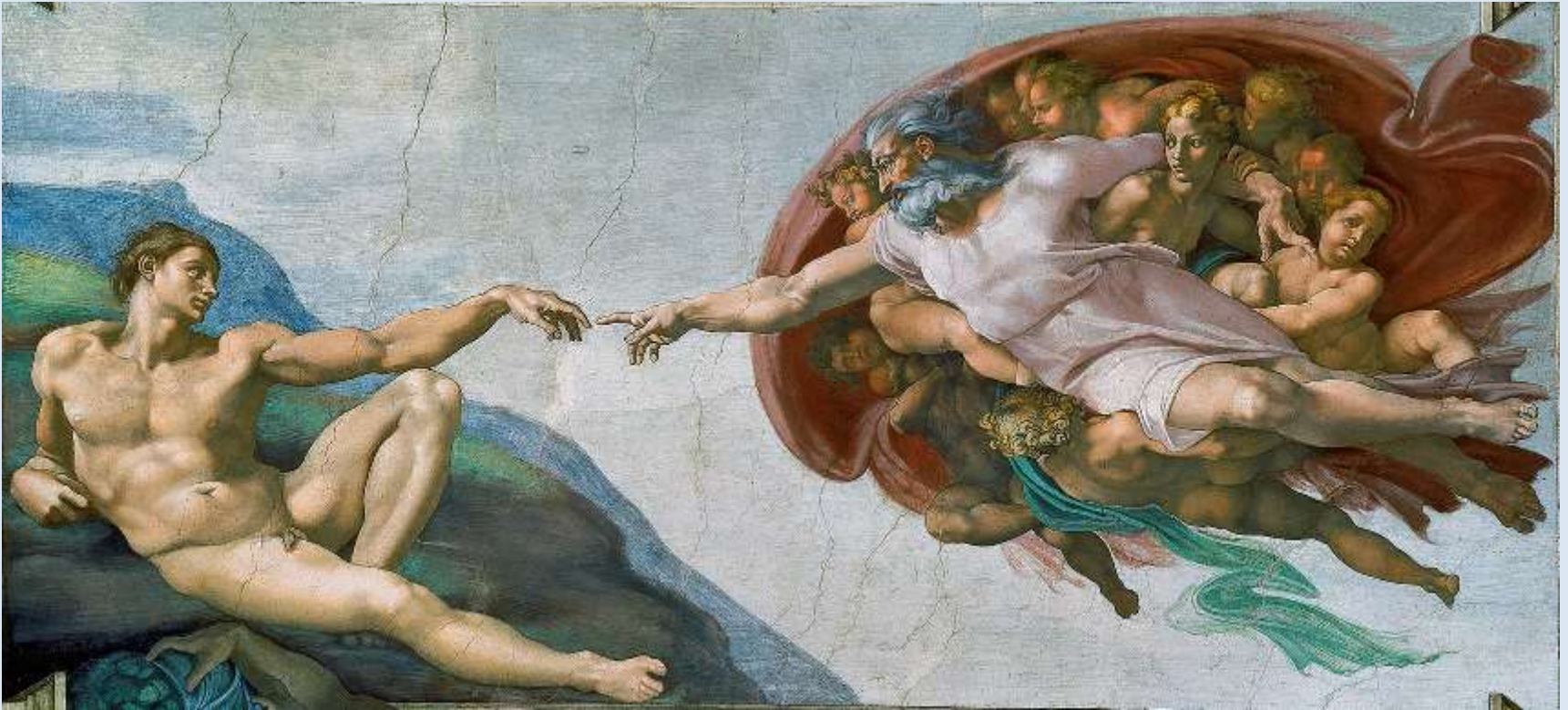
Sofia

Sofia

- Gnostilaisessa perinteessä Sofia on naispuolinen valo-olento, joka kuvataan Jumalan feminiiniseksi aspektiksi ja toisaalta ihmissielun esikuvaksi.
- Sofian mysteeri on vaikeaselkoinen ja ristiriitainen. Se on samanaikaisesti maailmankaikkeuden ja ihmisen mysteeri.
- Jumaluus – Sofia (sielu) – laskeutuu alas, vangitsee itseensä omat vanhempansa, uhraa itsensä ja lopulta vapautuu kahleistaan.
- Gnostilaiset pitävät Sofiaa Jeesuksen taivaallisena kaksosena (syzygos)

Sofia

Michelangelon kuuluisassa freskossa "Adamin luominen"
Sofia on kuvattu Jumalan kainaloon

Sofia

- Nag Hammadin teksteissä Sofia kuvataan valolennoksi (aioniksi) ja Jumalasta emanoituneen Valon inhimilliseksi ilmentymäksi.
- Sofian kerrotaan syyllistyneen Valon maailmassa jonkinlaiseen virheeseen, hairahdukseen tai rikkomukseen, jonka seurauksena osa aineettomasta alkoi muuntua aineelliseksi.
- Tämä aiheutti Valon maailmassa epävakaisuuden, joka puolestaan antoi alkusykäyksen aineellisen maailman syntymiselle.

Sofia

Gnostilaisissa teksteissä esitetään useita erilaista syitä Valon maailman kriisin syntymiselle:

- Yhden kertomuksen mukaan ongelma syntyi, kun Sofia yritti poistaa verhon itsensä ja Todellisen Jumalan väliltä ja päästä tuntemaan Valon maailman kaikki salaisuudet.
- Toisen kertomuksen mukaan Sofia halusi luoda jotain ilman vanhempiensa lupaa.
- Kolmannen kertomuksen mukaan ongelma syntyi, kun Sofia yritti emanoida jotain ilman kaksospariaan

Sofia

Pistis Sofiassa kerrotaan:

- Kun Sofia oli hairahduksensa jälkeen pudotettu Valon maailmasta ”maanpakolaisuuteen”, hän alkoi tuntea tuskaa ja pelätä, että hän menettäisi elämänsä – kuten hän oli menettänyt Jumalalta saamansa Valon.
- Sofia joutui hämmennyksen valtaan ja alkoi kaivata takaisin Valoon.
- Tämän kaipauksen seurauksena syntyivät aine ja sielu.
- Sofian maanpakolaisuuden aikana hän syyllistyi vielä yhteen virheeseen luomalla Demiurgin (Jaldabaothin, Kaaoksen lapsen)

Sofia

Valentinolaisen Anatolian koulun mukaan:

- Sofian halusi tietää, mitä on tietoisuuden rajojen tuolla puolen. Se sai hänet tietämättömyyden tilaan ja tuotti hänelle kärsimystä. Tämä Sofian kärsimys levisi koko Valon maailmaan, minkä vuoksi sen vahvat voimat erottivat Sofian Valon maailman ulkopuolelle.
- Valon maailman ulkopuolella Sofia synnytti Kristuksen, joka välittömästi nousi Valon maailmaan.
- Tämän jälkeen Sofia tuotti kuvan kärsimyksistään, jonka tuloksena syntyivät demiurgi ja aineellinen maailma. Lopuksi Sofia synnytti sielut.

Sofia

Pistis Sofian mukaan:

- Jumala lähetti Kristuksen hakemaan Sofian takaisin Valon maailmaan.
- Kristus ennallisti Sofian antamalla hänelle tiedon (gnosiksen) niin, että hän jälleen näki Valon.
- Sitten Kristus lähetettiin maan päälle Jeesuksena ihmisen muodossa tehtävänä antaa ihmisille gnosis, jotta ihmiset voisivat pelastua aineellisesta maailmasta ja palata henkiseen maailmaan.

Juutalaisuuden Sofia

Useissa juutalaisissa teksteissä kuvataan naispuolista jumalallista Viisautta, jolle Jumala oli antanut tehtäväksi maailmankaikkeuden muotoilun ja kaiken ymmärryksen ja tiedon ilmaisemisen ihmiskunnalle.

Sananlaskuissa Viisaus kuvataan Jumalan avustajana:

- *"Minut [Viisauden] Herra loi ennen kaikkea muuta, luomisensa esikoisena, ennen taivasta ja maata. Iankaikkisuudesta minä sain alkuni, kaiken alussa, ennen kuin maata oli." ...*
- *"Nyt, lapset, kuulkaa minua! Hyvin käy sen, joka minun tietäni kulkee. Kuulkaa neuvojani, niin viisastutte, älkää lyökö niitä laimin." ...*

Demiurgi

Demiurgi

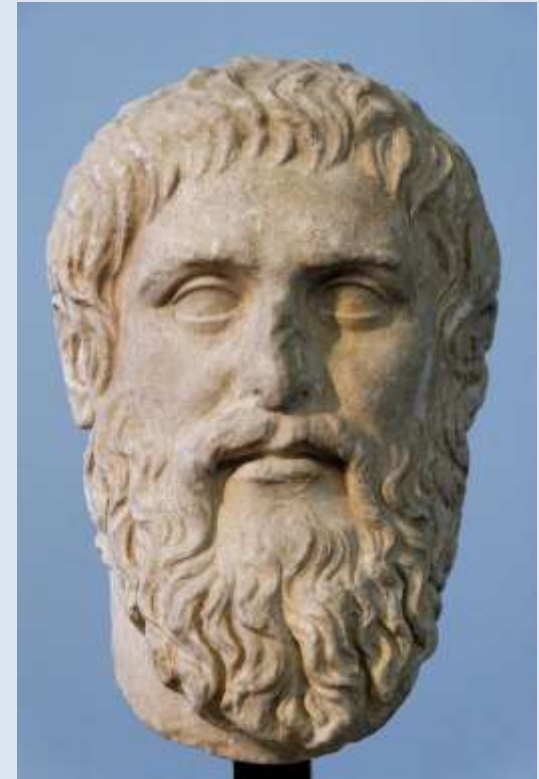
- Demiurgi (kr. *demiourgos*) = "se joka muovaa", "käsiyöläinen".
- Platonin filosofiassa demiurgi viittaa maailmanrakentajaan. Se esiintyy ensimmäisen kerran hänen Timaios dialogissa.
- Gnostilaisissa järjestelmissä demiurgi on alempi jumaluusolento, jota ajateltiin aineellisen maailman luoja.

Demiurgi

- Platonin demiurgi oli hyväntahtoinen arkkitehti, rakentaja tai taiteilija.
- Gnostilaisuuden eri oppijärjestelmissä demiurgille kuvattu olemus vaihtelee.
- Joissakin gnostilaisissa suuntauksissa demiurgi nähdään epärehellisenä, pahana ja tietämättömänä. Joissakin neutraalina hahmona.

Platonin demiurgi

- Platon kuvaa demiurgin olentona, joka "suunnitteli ja muovasi" aineellisen maailman.
- Hän määrittelee demiurgin hyväntahtoiseksi ja halukkaaksi luomaan parhaan mahdollisen maailman.
- Maailmasta tuli kuitenkin osittain epätäydellinen, koska demiurgin oli käytettävä olemassa ollutta kaaosmateriaa, joka oli halutonta taipumaan hänen muovailuyrityksiinsä.

Demiurgille on annettu monia nimiä

- Setiläisessä gnostilaisuudessa demiurgilla oli kolmekin eri nimeä:
 - **Jaldabaoth** ("Kaaoksen lapsi")
 - **Saklas** ("Typerys")
 - **Samael** ("Sokea Jumala")
- Demiurdi yhdistettiin juutalaisuuden Jahveen.
- Eräissä valentinolaisissa teksteissä demiurgille on annettu nimi **Jao**

Demiurgille on annettu monia nimiä

- Mandealaisuudessa demiurgille kuvataan kolme eri olemusta:
 - **Ptahil** – maailman luoja
 - **Joshamin** – ihmisen luoja
 - **Abathur** – sielujen tuomari

Setiläinen demiurgi

- Setiläisen myytin mukaan Sofia eli Viisaus halusi luoda jotakin omaa, joka olisi erossa muusta jumalallisesta kokonaisuudesta.
- Hän teki sen ilman Todellisen Jumalan lupaa.
- Tämän erillisen luomistyön seurauksena syntyi hirviömäinen demiurgi, joka usein kuvataan leijonapäiseksi käärmeeksi.
- Tekoaan häpeillen Sofia kätki demiurgin pilveen ja loi sille valtaistuimen pilven sisälle.

Setiläinen demiurgi

- Sofiasta virrannut olento oli nimeltään **Jaldabaoth** eli "Kaaoksen lapsi".
- Myytin mukaan Jaldabaoth oli epärehellinen ja varasti äidiltään Sofialta jumalallista voimaa ja loi sen avulla, äidiltään lupaa kysymättä, aineellisen maailmankaikkeuden.
- Jaldabaoth oli se jumala, jota juutalaiset Mooseksen kirjassa sanoivat "Jahveksi" tai "Jehovaksi" eli "Herraksi" ja "Luojaaksi".

Valentinolainen demiurgi ja arkontit

Maailman olivat tehneet seitsemän arkonttia (aionia), jotka olivat Pleromassa asuvan **Sofian** lapsia.

Arkontit olivat luojajumalan (demiurgin) apulaisia ja hallitsivat kukin sfääriään.

1. **Jaldabaoth** (Saturnus) – **Arkonttien vanhin, demiurgi**
2. **Jao** (Jupiter)
3. **Sabaoth** (Mars)
4. **Adonaios** (Aurinko)
5. **Astaphaeus** (Venus)
6. **Elaios** (Merkurius)
7. **Horaios** (Kuu)

Pistis Sofian kapinoivat arkontit

Pistis Sofiassa kerrotaan kapinoivista arkonteista, joiden johtajia oli viisi.

Nämä arkontit karkoitettiin ylemmistä sfääreistä ja lähetettiin maan sfääriin, jossa niiden alaiset demonit aiheuttavat ihmisille kaikenlaista pahuutta:

- 1. Paraplex** (viha, kiroukset, panettelu)
- 2. Ariuth** (riidanhalu, tappelut, murhat)
- 3. Hekate** (väärät valat, valahtelu, toisen oman himo)
- 4. Tyfon** (himo, irstailu, aviorikokset, seksiriippuvuus)
- 5. Jachtanabas** (puolueellisuus, oikeuden vääristely, lahjusten otto, köyhien unohtaminen)

Setiläinen Edenin legenda

- Jaldabaoth loi maailman sekä myös ihmisen ja antoi tälle nimeksi "Aadam" eli "Mies".
- Jaldabaoth yritti siirtää Aadamiin omaa jumalallista voimaansa, mutta epäonnistui.
- Aadam ei herännyt henkiin, vaan jäi elottomana aineellisena mieshahmona makaamaan maahan.
- Kun Jaldabaothin äiti Sofia näki, mitä hänen poikansa oli tehnyt, Sofia lähetti tyttärensä "Elämän", jota kutsutaan "Eevaksi", nostamaan Aadam maasta.
- Aadam sai Eevalta elämän ja nousi ylös.

Setiläinen Eedenin legenda

- Nähtyään Eevan onnistumisen, Jaldabaoth halusi anastaa Eevalta tämän jumalallisen hengen.
- Jumalallinen henki siirtyikin Eedenin puutarhan keskellä kasvavaan "Tiedon puuhun", jolloin Jaldabaoth jäi edelleen ilman jumalallista voimaa.
- Sen vuoksi Jaldabaoth kielsi Aadamia ja Eevaa syömästä Tiedon puun hedelmiä, jotta he eivät saisi itselleen jumalallista voimaa ja tulisi jumalan kaltaisiksi.

Setiläinen Edenin legenda

- Paratiisissa ei tapahtunut mitään syntiinlankeemusta.
- Kielletyn hedelmän syöminen oli lunastustapahtuma.
- Käärme toimi opastavana hahmona ja hedelmän syöminen oli ensimmäinen vaihe ihmiskunnan pelastamiseksi tietämättömyydeltä ja pahuudelta.
- Eeva ei viетellyt Aadamia pahaan vaan opasti häntä viisauteen. Kertomuksessa Eeva kuvataan ihmisyiden hengelliseksi elementiksi, viisaudeksi, joka nostaa ihmisen tämän aineellisesta tilasta.

Setiläinen Edenin legenda

- Aadam tuli opastajansa Eevan avulla tietoiseksi jumalallisesta alkuperästään.
- Ihmisten silmät avautuivat ja heistä tuli Jumalan kaltaisia siinä mielessä, että he oppivat tietämään hyvän ja pahan, saivat omantunnon.
- Gnostilaisuudessa on aina ollut keskeistä herääminen aineellisesta tilasta, mikä mahdollistaa palaamisen jumalalliseen yhteyteen.

Abraxas

- Basilides oli yksi Valentinoksen opettajista.
- Basilidelaiset kutsuivat Todellista Jumalaa mystisellä nimellä "Abraxas"
- Basilideen nimeen liitetään usein Abraxas-amuletit
- Amuletteihin on kuvattuna erilaisia symboleja ja tekstejä, joiden varmaa alkuperää ei tunneta.
- Niiden arvioidan olevan peräisin pääasiassa 100 - 400 -luvuilta.

Juutalainen demiurgi

- Ensimmäisen Mooseksen kirjan 1. luvussa esiintyy muinaisheprealainen monikkomuotoinen termi **Elohim**, jota käytetään Jumalasta. Juutalaiskristillinen gnostilainen opettaja Kerinthos (100-luvulla) kirjoittaa, että "Elohim" viittaa jumalien, voimien tai enkelien ryhmään.
- Nämä olivat Korkeimman Jumalan apulaisluojia ja osavastuullisia luomisen "suuren suunnitelman" toteuttamisessa.
- Psalmissa 82:1 kerrotaan: *"Jumala astuu esiin jumalien kokouksessa ja julistaa jumalille tuomionsa"*. Tämä viittaa, että oli joukko jumalia (*Elohim*).

Vanha-gnostilainen demiurgi

- Useat gnostilaiset suuntaukset esittivät demiurgin röyhkeänä jopa pahansuovana olentona, joka kapinoi äitiään Sofiaa vastaan sekä oli tietämätön Todellisesta Jumalasta.
- Demiurgin luomisteko kuvataan imitaatioksi jumalallisesta mallista tai epäonnistuneena yrityksenä vangita jumalallisia piirteitä aineelliseen maailmaan.
- Tällaisissa suuntauksissa demiurgi nähtiin selityksenä pahan ongelmaan: Paha on lähtöisin ihmisestä, jota luodessaan demiurgi epäonnistui.

Uus-gnostilaisuuden demiurgi

Positiivinen käsitys demiurgista:

- Demiurgi tarvittiin Todellisen Jumalan työvälineeksi
- Demiurgi oli hyväntahtoinen, lojaali ja taitava
- *”Jumala valitsi valon maailman vanhimmista olennoista viisaimman ja nimitti hänet Luojaxi, aineellisen maailman synnyttäjäksi, jotta Jumalan viisaus, voima ja rakkaus voisivat ilmetä myös valon maailman ulkopuolella.”*
(Meruksen kirja, 1900-luku)

Riitit ja rituaalit

Mitä ovat ”riitit”?

- perinteiset tavat ja juhlamenot tietyissä siirtymätilanteissa
- esoteeristen yhteisöjen siirtymäriitit liityttäessä yhteisöön tai siirryttäessä ylemmälle tasolle – pimeydestä kohti valoa
- vihkimys- eli initiaatoritit, asterituaalit
- riittejä harjoittava yhteisö

Mikä on "rituaali"?

- vahvistetun kaavan mukaan suoritettava seremonia, toimitus tai juhlamenot
- esimerkiksi kirkollisia rituaaleja ovat kaste, konfirmaatio, avioliittoon vihkiminen ja hautajaiset sekä vihkimys papiksi.
- esoteeristen riittien eri asteisiin liittyy rituaaleja

Mikä on esoteerista?

Esoteerisella viitataan sekä mystiseen kokemukseen, että salassa pidettyyn suulliseen tai kirjoitettuun tietoon, johon saa perehtyä vain tietyn opetuksen, riitin tai vihkimyksen kautta.

Mikä on esoteerista?

- Esoteerinen = vain suppealle sisäpiirille tai asiaan perehtyneille tarkoitettu
(Kr. *esoterikos* = sisäpuolella oleva, sisäinen)
- Esoteerisissä yhteisöissä opettajat opettavat salattuja tietojaan vain harvoille ja valituille, joiden tulee antaa **salassapitolupaus**

Esoteeriset riitit

- Esoteeristen riittien idea pohjautuu muinaisiin egyptiläisiin initiaatoriihteihin
- Esoteerisissa riiteissä on vähintään kolme tietämyksen tasoa:
 - kokelas (oppilas)
 - vihitty
 - mestari (opettaja)
- Tämä asetelma toistuu jokaisessa asteessa, joita esoteerisissa yhteisöissä on yleensä useita

Riittien ulkoinen toimintakaava on yleensä pääosiltaan samanlainen:

- rituaalisia kiertokäyntejä, joissa kokelasta tutkitaan ja koetellaan
- kysymys-vastaus –katekeeseja
 - draamallisia osia – joskus dramaattisistakin – joissa kokelas on keskushenkilönä
 - opetusluentoja
 - salassapitovakuutus

Gnostilaiset riitit

- Riittien alkuperä on hämärän peitossa.
- Niiden arvellaan muotoutuneen 100-200 eKr assyrialaista vaikutteiden pohjalta Eufrat ja Tigris virtojen varsilla.
- Aluksi nasorealaisuus
 - mandealaisuus → manikealaisuus
 - levisi Syyriaan ja Egyptiin saakka
- Alexandrian filosofikoulu vaikutti sisältöön
- Gnostilaiset evankeliumit kertovat niistä

Gnostilaiset riitit

- Gnostilaisuuden pääajatukset viehättivät suuria joukkoja (oli eksoteerista)
- Vihkimysriiteissä sisäisen jumaluuden löytämiseksi vaadittiin perusteellinen paneutuminen (oli esoteerista)
- Pitkä harjoitusohjelma rajoitti uusien jäsenten saamista
- Vain ”harvat ja valitut” osallistuivat ylimpien asteiden riitteihin

Klassisen gnostilaisuuden riitit (100-300 jKr)

Ensimmäinen kirjallinen maininta gnostilaisista riiteistä löytyy Lyonin arkkipiispa Irenaeuksen noin vuonna 180 jKr laatimasta kirjoituksesta, jossa hän kuvaa gnostilaisten kristittyjen salaisia opetuksia ja gnosiksen eli ymmärryksen vastaanottamiseen liittyvää **salaista lunastuksen sakramenttia** (kr. *apolytrosis*).

Lunastuksen sakramentti

Sakramentissa vihittävä ilmaisi päässeensä vapaaksi sitoutuneisuudestaan aineelliseen maailmaan (demiurgiin) ja tunnusti olevansa peräisin kaikkeuden Isästä, Todellisesta Jumalasta.

"Olen ennalta olleesta Isästä tullut lapsi. ... Olemukseni on peräisin Häneltä, ja palaan takaisin paikkaani, josta olen tullut".

Allogenes

Nag Hammadin papyrusteksti "*Allogenes*" kuvaa setiläisen gnostilaisuuden riittä ja gnosiksen saavuttamisen vaiheita.

Allogenes opettaa, että ihmisen on mahdollista oppia tuntemaan "**sisässään asuva hyvä**" ja sitten tuntemaan itsensä sekä "**Hänet, joka on minussa**", mutta kukaan ei voi saavuttaa tietoa Tuntemattomasta Jumalasta.

Zostrianos

Eräessä Nag Hammadin tekstissä Zostrianos-niminen mies kertoo läpikäymästään riitistä:

- Zostrianos oli ensin poistanut itsestään **ruumiilliset mielihalut** askeettisilla harjoituksilla.
- Seuraavaksi hänen piti ottaa hallintaansa **"mielensä kaaos"** rauhoittamalla mielensä mietiskelyn avulla.
- Sitten, hän kertoo kokeneensa näyn jumalallisen läsnäolosta **"ikuisen valon tiedon lähettiläänä"**.

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

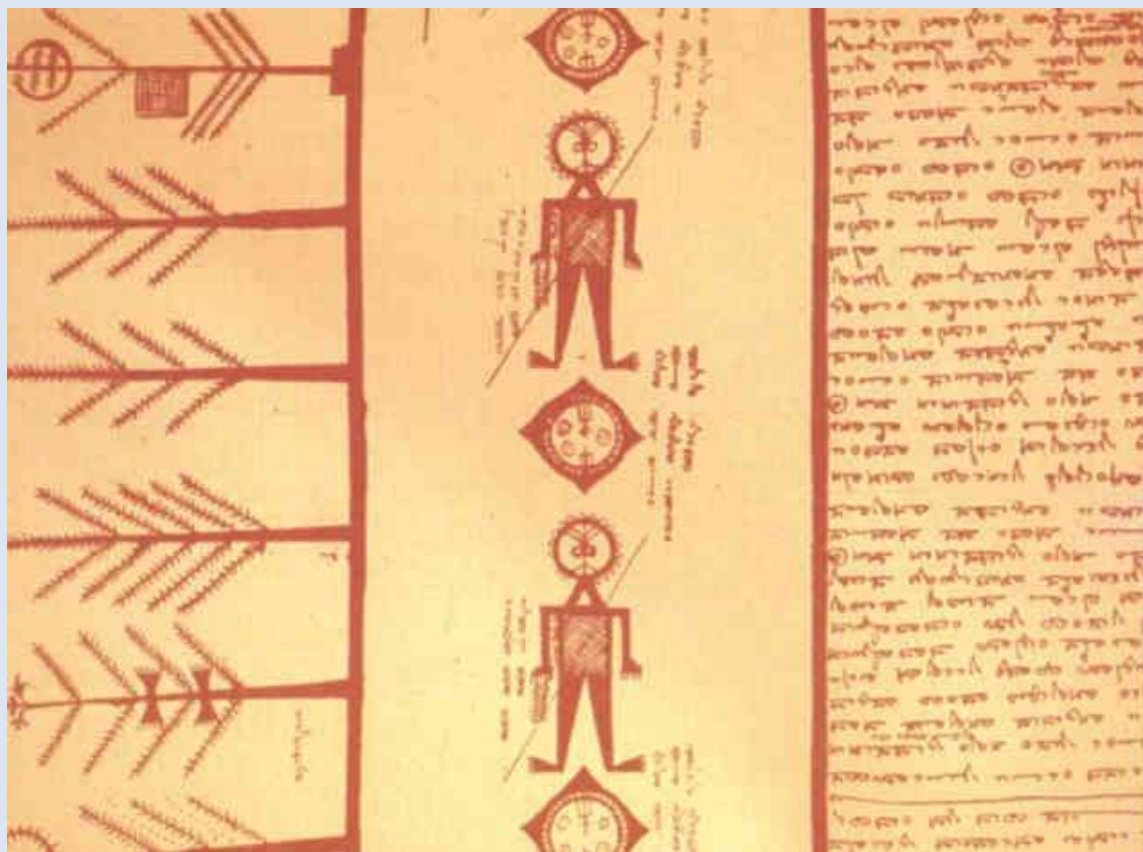
- Tämä hermetistinen Nag Hammadin kirjoitus kuvaa gnostilaisen riitin ylimpiä asteita ja on kirjoitettu opettajan ja oppilaan vuoropuhelun muotoon.
- Oppilas on moraalisen ponnistelun ja omistautumisen avulla jo suoriutunut seitsemästä ensimmäisestä tasosta, ja hän odottaa omakohtaista kokemusta jumalallisesta tiedosta.

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

- Opettaja sanoo: *”Poikani, ymmärrys on sinussa itsessäsi.”*
- Oppilaan ihmeteltyä, voiko voima todella olla hänessä itsessään, opettaja ehdottaa, että he molemmat rukoilevat sitä, että oppilas saavuttaisi korkeammat tasot.
- He yhtyvät rukoukseen *”täydelliselle näkymättömälle Jumalalle, jolle puhutaan hiljaisuudessa”*.

Gnostilaiset riitit

- Mandealaisuus (100 eKr -)
- Manikealaisuus (200-400 jKr)

Mandevalaiset riitit

- pyhistä sakramenteista keskeisin oli rituaalinen kylpy eli **katumuskaste** virtaavassa vedessä
- esoteerisia mysteerejä annettiin salaisissa **vihkimysriiteissä** niille, joita pidettiin kykenevinä ymmärtämään ja säilyttämään salaisuudet

Rituaalinen asu

- mandealaiset pukeutuivat uskonnollisissa tilaisuuksissaan valkoiseen rituaaliseen asuun (*rasta*)
- rastan valkoinen väri symbolisoi valoa, johon sielun ajatellaan olevan puettu
- rasta-asuun kuuluu useita vaatekappaleita (paita, housut, kaapu, vöitä, stoolamainen huivi sekä pään ympäri kiedottu huivi)

Mandevalaiset papit

Pappisvihkimykset

Ennen pappisvihkimystä esoteerisia mysteerejä opetettiin suullisesti. Niille, joita pidettiin kykenevinä ymmärtämään ja säilyttämään salaisuudet, annettiin vihkimys salaisissa riiteissä.

Papeilla oli kolme vihkimysastetta:

1. "oppilas"
2. "aarteenvartija"
3. "kansanjohtaja"

Pappisvihkimykset

1. "oppilas" (*Shwalia*)

- opinnäytteenä tietyt ulkoa luetut tekstit

2. "aarteenvartija" (*Tarmida*)

- viikon eristys kulttimajassa
- 60 päivän puhdistautumisjakso

3. "kansanjohtaja" (*Ganzivra*)

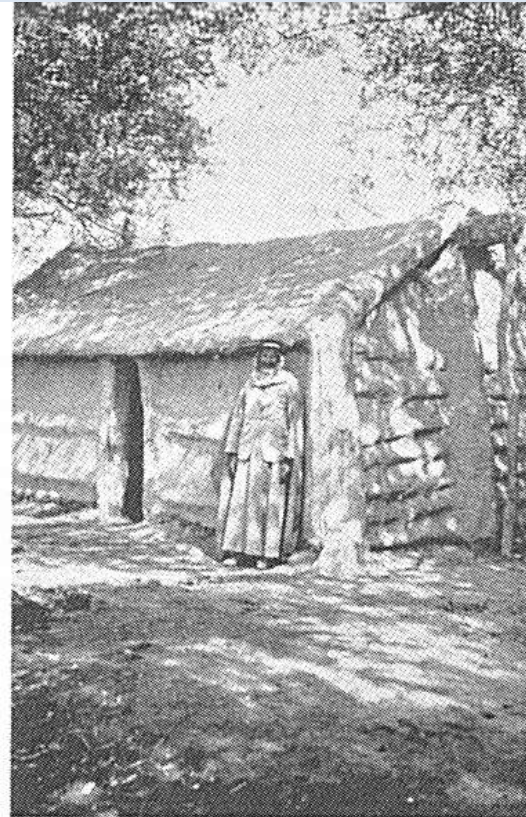
- ei saa olla naimaton eikä lapseton
- suorittaa hautausrituaalin
- 45 päivän eristäytymisjakso
- saa pappisvihkimyksen

Kulttimaja

Mandeaalaisten eräät rituaaliset kylvyt ja muut rituaalit suoritettiin joen rannalla olevassa kulttimajassa (*mandi/manda*), joka oli rakennettu puusta ja savesta

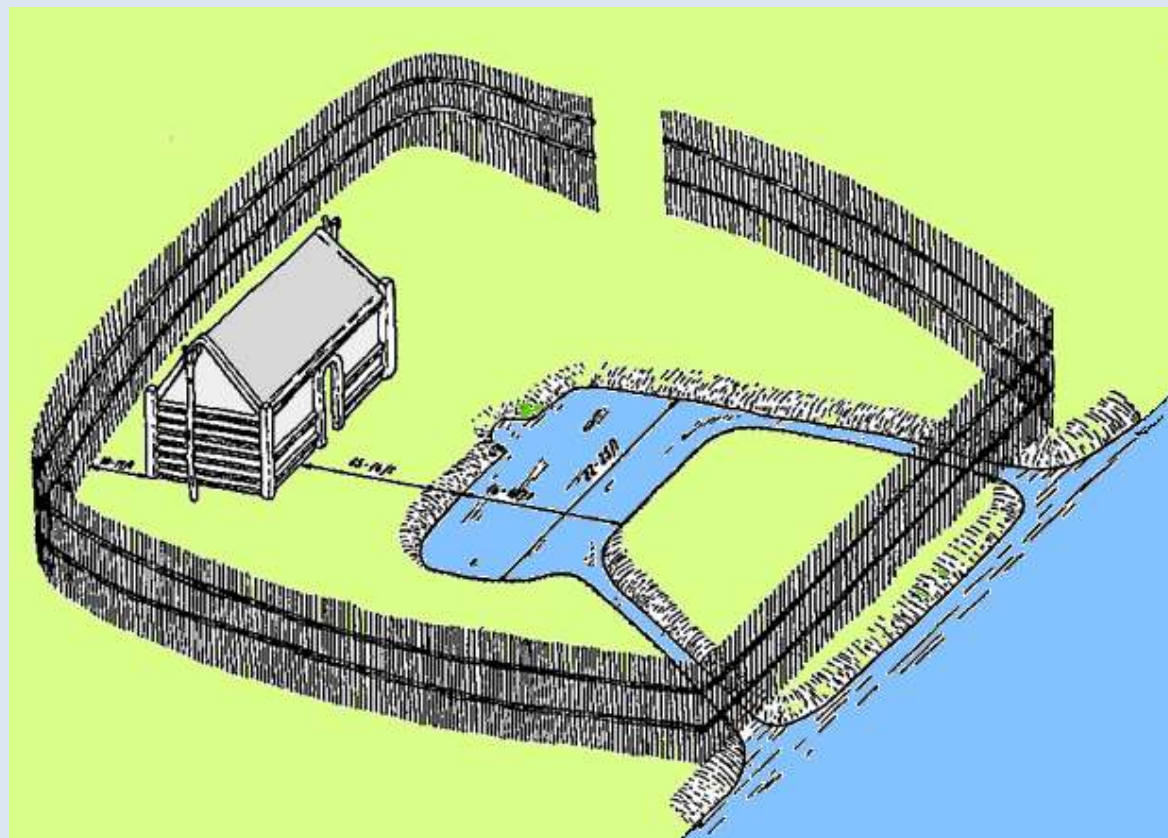

a. The *Mandi*, Litlata, showing channel to *Mandi* pool

b. The *Mandi* Qal'at Salih

Kulttimajan edessä oli allas, johon vesi johdettiin joesta penkalle kaivetulla kanavalla ja pois toisella kanavalla; veden piti olla liikkeessä ("Elävä vesi"). Majan edustalla oli vaoilla erotetut rituaaliset alueet. Alue oli ympäröity kaisla-aidalla.

Mandealaiset riitit

Mandealaisilla oli tiettyjä otteita ja tunnussanoja, jotka paljastettiin vihkimysten yhteydessä.

Manikealaiset riitit (200-400 jKr)

Manikealaiset riitit

- Manikealainen veljeskunta vaikutti Välimeren alueella 200-400 jKr.
- Kataarit jatkoivat perinnettä Ranskassa 1100-luvulle saakka.
- Manikealaisuuden opettajia sanottiin "valituiksi" ja heidän seuraajiaan "kuulijoiksi".
- Valitut toimittivat uskonnollisia rituaaleja, tekivät lähetystyötä ja opettivat uskontoa kuulijoille.

Manikealaiset riitit

- Manikealaisilla oli 9 jäsenyysastetta
- Asteiden määrä perustui mystiseen "Elämän puuhun"
- Puussa yhdeksän alinta sefiraa johtaa ylimpään "Kruunuun", joka edustaa puhdasta tietoisuutta ja gnosista

Manikealaiset riitit

5 alinta astetta olivat opetusasteita,
joita annettiin "Kuulijoille"

- 1. Kokelas*
- 2. Oppilas*
- 3. Noviisi*
- 4. Veli/Sisar*
- 5. Viisas*

Manikealaiset riitit

4 ylintä astetta olivat vihkimysasteita ja ne annettiin vain "Valituille"

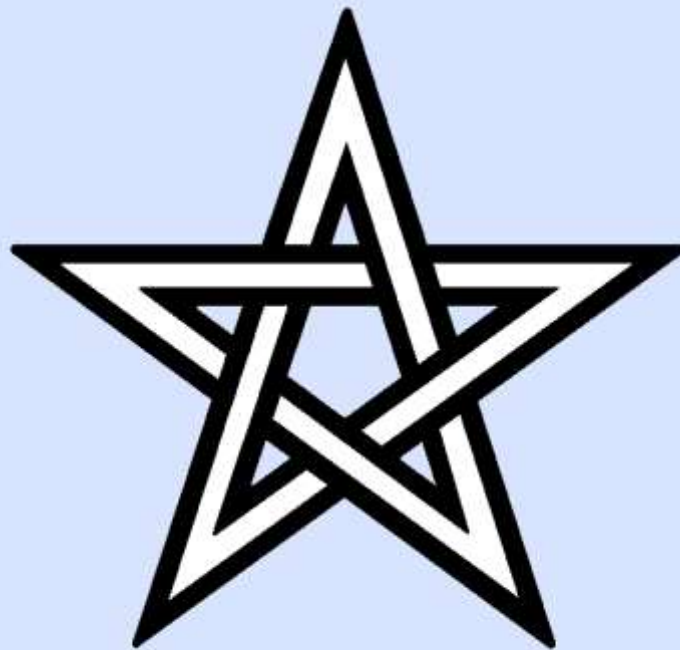
6. Pyhä Valittu

7. Vanhin Valittu

8. Valistunut Valittu

9. Mestari Valittu

Esoteerinen uus-gnostilaisuus

Gnostilainen riitti (1900-luv.)

Gnostilainen Riitti

- Legenda Merus-nimisestä mestarista, joka viiden kertomuksen muodossa kuvaa Valon lähettilään antamia opetuksia.
- Tämän ”Meruslaisen puhtaan gnostilaisen riitin” hengenperintöä vaalii Suomessa Gnostilainen Seura.
- Toimintaa on Helsingissä ja Vantaalla.

Gnostilainen Riitti

Riitissä on yhdeksän astetta, joista viisi alinta on opetusasteita ja neljä ylintä vihkimysasteita

Opetusasteet ovat:

- 1° = Jumalan aste
- 2° = Rakkauden aste
- 3° = Yhteyden aste
- 4° = Sielun aste
- 5° = Tekojen aste

Gnostilainen Riitti

Vihkimysasteita annetaan niille valituille, joilla on edellytyksiä toimia gnostilaisina opettajina:

6° = Nöyryyden aste (Adepti)

7° = Viisauden aste (Mestari)

8° = Lunastuksen aste (Valittu Mestari)

9° = Tiedon aste (Oppinut Mestari)

Gnostilainen riitti

Toiminta tapahtuu **domuksessa** (*domus* = talo).

Kokoontumisia kutsutaan **konventeiksi**.

Asterituaali koostuu eri huonetiloissa tapahtuvista osista eli aspekteista:

Initium • Mystericum • Contenticum • Studium

Kunkin asteen juhlallinen vihkimys ja loppuopetukset annetaan **Pyhäkössä** (*Sanctum*)

Konventti päättyy yhteiseen **kasvisateriaan** (*Ferculum* = ruokatarjotin).

Valon etsintä

- Valon etsintä on kehityslinja, joka johtaa läpi kaikkien asteerituaalien.
- Valoa ei tarkemmin selitetä missään asteessa.

Miksi Valoa ei selitetä?

Edellytämme uskoa yhteen Jumalaan, mutta emme tarkemmin vaadita ketään selostamaan omia uskonkäsitteisiään.

Olemme uskonnollisesti suvaitsevaisia.
Dogmeja ei ole. Uskonasioista ei kiistellä.

Siksi on luonnollista, että emme esitä mitään määritelmiä Valosta, jonka käsittäminen on sidoksissa kunkin henkilökohtaisiin uskonkäsitteisiin.

Joillekin ”Valo” voi tarkoittaa:

- ”lopullista Totuutta”
- ikiaikaisia viisauksia
 - salattua tietoa
 - gnosista
- elämän tarkoituksen oivaltamista
 - itsensä tuntemista
 - itsensä voittamista

Hyvän ja pahan mysteeri

Miksi on pahuutta?
Mistä pahuus johtuu?

Hyvän ja pahan mysteeri

- **Jeesus:** *"Ei ihmistä voi saastuttaa mikään, mikä tulee häneen ulkoapäin. Se ihmisen saastuttaa, mikä tulee hänen sisältään ulos."*
- **Merus:** *"Kaikki hyvä on lähtöisin Jumalasta, kaikki paha on lähtöisin ihmisestä."*

Elämän tarkoituksen mysteeri

Mikä on elämän tarkoitus?

Miksi se on ihmisiltä hukassa?

Elämän tarkoituksen mysteeri

- Gnosis = oppia tuntemaan Jumala sisimmässään
- Rakkaus on kaiken täyttymys – ihmiselämän tarkoitus ja Jumalan laki
- Ihmiselämän tarkoitus on saavuttaa gnosis – jalostua henkisenä olentona

Elämän tarkoituksen mysteeri

- **Hermetismi:** *”elämän tarkoitus on sielun vapauttaminen kehon vankeudesta gnosiksen avulla ja palaaminen Valon valtakuntaan”*

Pelastava tieto

*”Meitä ei tee vapaaksi pelkkä kaste, vaan **tieto** siitä, keitä me olimme ja mitä meistä on tullut, missä olemme olleet tai mihin olemme joutuneet, minne olemme matkalla ja mistä meidät on vapautettu, mitä on syntymä ja mitä jälleensyntyminen.”*
(Katkelmia Theodotokselta)

Lue lisää:

www.gnosis.fi